

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Hospodaření základní školy

Financial Management of the Primary School

Student: Martina Vondrková

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Bc. Jiří Bečica, Ph.D.

Ostrava 2012

Zadání bakalářské práce

Student: **Martina Vondrková**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 01 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Hospodaření základní školy**
Financial Management of the Primary School

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Příspěvkové organizace a zdroje financování
3. Finanční aspekty fungování vybrané příspěvkové organizace v oblasti školství
4. Zhodnocení hospodaření základní školy
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

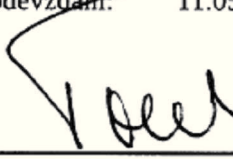
- MOCKOVČÁKOVÁ, Alena, Danuše PROKŮPKOVÁ a Zdeněk MORÁVEK. *Příspěvkové organizace* 2009. Praha: ASPI, 2009. 346 s. ISBN 978-80-7357-416-1.
PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
REKTORČÍK, Jaroslav et al. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.
VALENTA, Jiří. *Financování a rozpočet školy*. 1. vyd. Karviná: Paris, 2004. 131 s. ISBN 80-239-2218-1.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

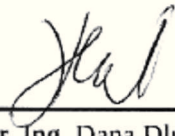
Vedoucí bakalářské práce: **Ing.Bc. Jiří Bečica, Ph.D.**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 11.05.2012

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 11. května 2012

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Martina Vondrková', is written over a horizontal line.

Martina Vondrková

OBSAH

1 ÚVOD	4
2 PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE A ZDROJE FINANCOVÁNÍ.....	6
2.1 Charakteristika neziskových organizací.....	6
2.2 Zásady hospodaření příspěvkových organizací	8
2.2.1 Příspěvkové organizace ústředních orgánů státní správy	11
2.2.2 Příspěvkové organizace územních samosprávných celků	12
2.3 Peněžní fondy příspěvkových organizací.....	15
2.4 Příspěvkové organizace vykonávající činnost školy a školských zařízení	16
2.4.1 Financování příspěvkových organizací v regionálním školství.....	17
3 FINANČNÍ ASPEKTY FUNGOVÁNÍ VYBRANÉ PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE V OBLASTI ŠKOLSTVÍ	22
3.1 Základní charakteristika základní školy	22
3.2 Hospodaření základní školy.....	26
3.2.1 Finanční hospodaření v roce 2006	29
3.2.2 Finanční hospodaření v roce 2007	31
3.2.3 Finanční hospodaření v roce 2008	33
3.2.4 Finanční hospodaření v roce 2009	34
3.2.5 Finanční hospodaření v roce 2010	36
4 ZHODNOCENÍ HOSPODAŘENÍ ZÁKLADNÍ ŠKOLY	39
4.1 Zdroje financování základní školy.....	39
4.2 Peněžní fondy základní školy	45
4.3 Výsledek hospodaření základní školy	47
5 ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	52
SEZNAM ZKRATEK	54

1 ÚVOD

Školství hraje klíčovou roli ve vzdělávání každé společnosti. Vzdělávání a kvalitní vzdělávací systém patří k základním prioritám státu, neboť má zásadní vliv na rozvoj celé společnosti a ovlivňuje i její ekonomickou úroveň. V současné době se stává vzdělání stále významnější hodnotnou, neboť investice vložené do kvalitního vzdělání mají význam zejména pro lepší uplatnění se na trhu práce, vyšší míru zaměstnanosti, větší flexibilitu pracovních sil a také zajištění lepších životních podmínek. Je tedy i v zájmu každého jednotlivce věnovat úsilí dalšímu prohlubování a rozvíjení svých schopností.

V České republice je právo na bezplatné základní a středoškolské vzdělání zaručeno Listinou základních práv a svobod a je založeno na zásadách rovného přístupu ke vzdělání. Základní školství je vstupem do vzdělávacího systému společnosti. Jeho cílem a smyslem je poskytnutí kvalitních základů všeobecného vzdělání, zprostředkování základních dovedností, rozvíjení duševních a fyzických schopností, budování sociálních vztahů a vytváření pozitivního vztahu a základních předpokladů pro další vzdělávání mladé generace. Školství je jedním z odvětví veřejného sektoru, které zabezpečuje poskytování smíšených veřejných statků a je financováno v převážné míře z prostředků veřejných rozpočtů. Základní školy na úrovni regionálního školství jsou zřizovány především územními samosprávnými celky v rámci jejich samostatné působnosti.

Bakalářská práce je zaměřena na zdroje financování a hospodaření příspěvkové organizace, vykonávající činnost základní školy. Pro tuto práci byla vybrána Základní škola Šumperk, 8. května 63, Šumperk.

Cílem bakalářské práce je zhodnocení finančního hospodaření základní školy a popsání způsobů jejího financování.

K dosažení cíle je použita metoda deskripce, je provedena analýza hospodaření základní školy a provedena komparace zjištěných údajů za sledované období 2006 – 2010.

Bakalářská práce je členěna na pět částí, včetně úvodu a závěru a je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Druhá kapitola je zaměřena teoreticky. V úvodu kapitoly jsou stručně charakterizovány neziskové organizace a jejich členění. V další části jsou popsány zásady hospodaření příspěvkových organizací, jejich právní rámec, vznik a zánik příspěvkových organizací a zásady hospodaření s majetkem, jsou popsány rozdíly v hospodaření příspěvkových organizací zřizovaných státem a územními samosprávnými celky a způsob hospodaření s peněžními fondy. Další část se zaměřuje na stručnou charakteristiku

příspěvkových organizací, vykonávajících činnost školy a školských zařízení. Vzhledem k tomu, že práce je zaměřena na zdroje financování základní školy, je v další části podrobněji popsán způsob, jakým jsou financovány příspěvkové organizace v regionálním školství z veřejných rozpočtů a dalších zdrojů. Ve třetí kapitole je provedena analýza hospodaření základní školy za období let 2006 – 2010. V úvodu kapitoly je uvedena charakteristika a základní údaje o hospodaření základní školy. V další části je provedena analýza zdrojů financování a hospodaření školy v jednotlivých letech. Ve čtvrté kapitole je provedeno zhodnocení hospodaření základní školy za sledované období na základě provedené komparace jednotlivých zdrojů financování a výsledků hospodaření školy. V závěru je provedeno zhodnocení celé práce a shrnutí poznatků z provedené analýzy a zhodnoceno dosažení cíle práce.

Pro vypracování bakalářské práce je využito studium odborné literatury, platných právních předpisů z oblasti popisované problematiky, webové stránky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a interní dokumenty Základní školy Šumperk, 8. května 63, Šumperk.

2 PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE A ZDROJE FINANCOVÁNÍ

Příspěvkové organizace patří mezi neziskové organizace, které jsou zřizovány především pro zabezpečení smíšených veřejných statků, a to zejména v oblasti školství, kultury, zdravotnictví, sociálních služeb, vědy a výzkumu, obrany nebo životního prostředí. Neziskové organizace jsou charakterizovány jako nevýdělečné organizace, které nejsou zakládány za účelem podnikání a dosahování zisku, ale slouží ke splnění veřejně prospěšných cílů a zabezpečení veřejných statků. Jsou formálně založeny, mají institucionální strukturu a organizační formu.¹

2.1 Charakteristika neziskových organizací

Neziskové organizace jsou součástí neziskového sektoru národního hospodářství. Cílem neziskového sektoru není vytváření zisku, ale dosahování přímého užitku v podobě poskytování veřejné služby. Neziskový sektor rozlišujeme na:

- neziskový veřejný sektor, který je financován z veřejných financí, je řízen a spravován veřejnou správou, rozhodován veřejnou volbou a podléhá veřejné kontrole;
- neziskový soukromý sektor, který je financován ze soukromých financí fyzických a právnických osob s možností příspěvku z veřejných financí.²

Na rozdíl od organizací, které jsou založeny za účelem podnikání a dosahování zisku, jsou neziskové organizace zakládány za účelem plnění určitého poslání a uspokojování potřeb občanů, a to zejména v oblasti vzdělávání, kultury, zdravotnictví, životního prostředí, sociálních služeb, vědy a výzkumu, politiky, náboženství nebo dobročinnosti. Z hlediska zákona jsou neziskové organizace vymezeny v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů jako právnické osoby, které nejsou založeny nebo zřízeny za účelem podnikání. Jsou to zájmová sdružení právnických osob, pokud mají právní subjektivitu a nejsou zřízena za účelem výdělečné činnosti, občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, politické strany a politická hnutí, registrované církve a náboženské společnosti, nadace a nadační fondy, veřejné vysoké školy, veřejné výzkumné instituce, školské právnické osoby, obce, kraje, organizační složky státu, příspěvkové organizace, státní fondy a subjekty, o nichž tak stanoví zvláštní zákon.

¹PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav; JETMAR, Marek. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

²REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3.vyd. Praha: EKOPRESS, 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.

Poslání a cíle neziskových organizací a prorůstání jejich činností celou společností, vyvolává potřebu jejich systematizace podle několika třídících kritérií.³

Podle kritéria zakladatele členíme neziskové organizace na veřejnoprávní organizace, založené veřejnou správou (státní správou) nebo samosprávou (ÚSC), na soukromoprávní organizace, založené soukromou právnickou nebo fyzickou osobou a na veřejnoprávní instituce založené ze zákona. Dle kritéria globálního charakteru poslání členíme neziskové organizace na veřejně prospěšné, které jsou založeny za účelem produkce veřejných a smíšených statků k uspokojování potřeb veřejnosti, a na neziskové organizace vzájemně prospěšné, které jsou založeny za účelem uspokojování vlastních zájmů a služeb pouze svým členům. Podle kritéria právně organizační normy rozlišujeme organizace založené podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Dále na organizace založené podle ostatních zákonů platných pro neziskové organizace a na organizace založené podle obchodního zákoníku a organizace s obdobným charakterem. Dle kritéria financování členíme neziskové organizace na organizace financované zcela z veřejných rozpočtů (organizační složky státu a územních celků), organizace financované zčásti z veřejných rozpočtů (příspěvkové organizace, vybraná občanská sdružení, církve a náboženské společnosti, politické strany a politická hnutí), organizace financované z různých zdrojů (z darů, sbírek, sponzoringu, grantů a vlastní činnosti) a organizace financované především z výsledků realizace svého poslání. Neziskové organizace členíme také podle kritéria charakteristiky realizovaných činností, kdy jsou charakterizovány těmito společnými znaky:

- pro soukromé neziskové organizace - princip dobrovolnosti, ze zákona povolena autonomie ve vztahu k vnějšímu okolí, neformální struktury v rámci legislativy;
- pro všechny typy neziskových organizací - jsou právnickými osobami (výjimkou jsou organizační složky), nejsou založeny za účelem podnikání a produkce zisku, uspokojují konkrétní potřeby občanů a komunit a mohou být financovány z veřejných rozpočtů.

Veřejné statky jsou zabezpečovány veřejnoprávními i soukromoprávními neziskovými organizacemi. Veřejnoprávní neziskové organizace jsou finančními vztahy těsně spojeny s veřejnými rozpočty. Jsou zřizovány především jako organizační složky, které zabezpečují poskytování čistých veřejných statků a jsou napojeny na rozpočet zřizovatele všemi svými

³REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3.vyd. Praha: EKOPRESS, 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.

příjmy a výdaji, a jako příspěvkové organizace, které jsou zřizovány pro zabezpečování smíšených veřejných statků a jsou napojeny na rozpočet zřizovatele saldem svého rozpočtu. Finanční vztahy organizací k rozpočtu zřizovatele jsou upraveny zákony o rozpočtových pravidlech. Soukromoprávní neziskové organizace využívají pro financování svých potřeb především soukromé zdroje. Jejich způsob financování je vícezdrojový a finanční zdroje z dotací veřejných rozpočtů jsou pouze doplňkovým zdrojem. Zdroje jejich financování mohou být různé podle typu nevýdělečné organizace.

Neziskové organizace mohou ve své činnosti dosahovat také zisku. Tento zisk však nerozdělují mezi své zaměstnance nebo členy, ale musí jej opět použít pro financování své hlavní neziskové činnosti. V tom případě jsou také daňově zvýhodněny nebo od daně z příjmů plně osvobozeny. Úpravu daňové povinnosti u daně z příjmů právnických osob vymezuje zákon o daních z příjmů.

2.2 Zásady hospodaření příspěvkových organizací

Veřejné služby jsou zajišťovány především prostřednictvím veřejnoprávních neziskových organizací. Tyto organizace jsou zřizovány jako organizační složky bez právní subjektivity nebo příspěvkové organizace správní subjektivitou, případně jako obecně prospěšné společnosti. Zřizovateli jsou ústřední orgány státní správy a orgány územní samosprávy.

Právní rámec pro příspěvkové organizace, které jsou zřízeny ústředními orgány státní správy, upravuje zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích a zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla). Zřizovatel vydá příspěvkové organizaci státu zřizovací listinu a její zřízení oznámí v Ústředním věstníku ČR. Příspěvková organizace vydá svůj statut schválený zřizovatelem, organizační řád a vnitřní předpisy upravující její hospodaření.⁴ Příspěvkovou organizaci státu lze zřídit, rozdělit nebo sloučit pouze v případech a za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem. K rozdělení, sloučení, splynutí nebo zrušení příspěvkové organizace dochází ke dni rozhodnutí zřizovatele. Zřizovatel je povinen tuto skutečnost oznámit do 15 dnů v Ústředním věstníku České republiky. Při zrušení příspěvkové organizace přecházejí ke dni uvedenému v rozhodnutí závazky a práva na zřizovatele, případně na novou nebo přejímající organizaci.

⁴REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3.vyd. Praha: EKOPRESS, 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.

Základní právní rámec pro zřizování, postavení a hospodaření příspěvkových organizací územních samosprávných celků je upraven zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Zřizování, změny a rušení těchto organizací je výhradně v pravomoci zastupitelstev krajů a obcí. Příspěvkové organizace v působnosti územních samosprávných celků se zřizují pro takové činnosti, které jsou zpravidla neziskové, spadají do samostatné působnosti zřizovatele, ale jejichž rozsah, struktura a složitost vyžaduje samostatnou právní subjektivitu. Příspěvková organizace je právnickou osobou veřejného práva, vzniká a zaniká rozhodnutím zřizovatele.⁵ Ke vzniku příspěvkové organizace dochází ke dni rozhodnutí zřizovatele. Zřizovatel příspěvkové organizace je povinen vzniklou organizaci zapsat do obchodního rejstříku. Současně vydává organizaci zřizovací listinu, která je dokladem o vzniku právnické osoby, vymezuje její pravomoci a povinnosti, organizační formu, předmět činnosti, způsob financování organizace, hospodaření s majetkem a odpovědnost vůči zřizovateli.

Zřizovací listina příspěvkové organizace musí obsahovat:

- úplný název zřizovatele, pokud je jím obec také zařazení do okresu;
- název a sídlo příspěvkové organizace, její identifikační číslo;
- vymezení hlavního účelu a tomu odpovídajícího předmětu činnosti;
- označení statutárních orgánů a způsob, jaký vystupují jménem organizace;
- vymezení majetku ve vlastnictví zřizovatele, který předává příspěvkové organizaci k hospodaření;
- vymezení práv, která organizaci umožní, aby se svěřeným majetkem mohla plnit hlavní účel, k němuž byla zřízena;
- vymezení pravidel pro výrobu a prodej zboží, pokud jsou předmětem činnosti příspěvkové organizace;
- vymezení práv a povinností spojených s případným pronajímáním svěřeného majetku; okruhy doplňkové činnosti navazující na hlavní účel příspěvkové organizace, kterou jí zřizovatel povolí k tomu, aby mohla lépe využívat všechny své hospodářské možnosti a odbornost svých zaměstnanců, přičemž tato činnost nesmí narušovat plnění hlavního účelu organizace a sleduje se odděleně;
- vymezení doby, na kterou je organizace zřízena.⁶

⁵MOCKOVČIAKOVÁ, Alena; PROKŮPKOVÁ, Danuše; MORÁVEK, Zdeněk. *Příspěvkové organizace 2011*, 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. 344 s. ISBN 978-80-7357-626-4.

⁶ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Pro zabezpečování veřejných statků využívají příspěvkové organizace majetek, který jim dal zřizovatel do správy a jsou povinny o něj pečovat. Státní příspěvkové organizace nemají vlastní majetek a nabývají majetek pro stát. Každá příspěvková organizace vede v účetnictví závazky související s majetkem, se kterým je příslušná hospodařit. Pro každou nově zřizovanou příspěvkovou organizaci, která bude hospodařit s majetkem státu, musí být přijat zvláštní zákon.

Příspěvkové organizace územních samosprávných celků hospodaří s majetkem, který jim zřizovatel předává k hospodaření. Svěřený majetek musí užívat především pro dosažení účelu, pro který byly zřízeny. Příspěvková organizace není vlastníkem tohoto majetku, proto nemá právo jej prodávat nebo zastavit a veškeré nakládání s majetkem musí být zřizovatelem předem písemně odsouhlaseno. Také majetek pořízený či nabytý příspěvkovou organizací po dobu její existence je nabýván do vlastnictví zřizovatele, organizace je zmocněna pouze k hospodaření s tímto majetkem.⁷

Do svého vlastnictví může organizace nabývat majetek pouze pro zajištění činností, pro které byla zřízena, a to jen s předchozím souhlasem zřizovatele. Tento majetek může nabývat:

- darem;
- děděním;
- bezúplatným převodem od svého zřizovatele;
- jiným způsobem na základě rozhodnutí zřizovatele.

Příspěvkové organizace, které mají vlastnické právo k majetku, anebo hospodaří s majetkem státu nebo s majetkem územních samosprávných celků, o tomto majetku účtují a odepisují jej dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví v souladu s účetními metodami. Současně jsou povinny sestavovat odpisový plán a předkládat jej zřizovateli ke schválení. Majetek mohou odepisovat jen do výše jeho ocenění v účetnictví. Hodnota a rozsah majetku svěřeného k hospodaření jsou každoročně aktualizovány na základě prováděné řádné inventarizace a zápis o inventarizaci je součástí zřizovací listiny. Majetek, který je pro příspěvkovou organizaci trvale nepotřebný, nabídne organizace přednostně bezúplatně zřizovateli. Pokud o tento majetek zřizovatel nemá zájem, může jej příspěvková organizace se souhlasem zřizovatele převést do vlastnictví jiné osoby. Zřizovatel může příspěvkové organizaci povolit pronajímat nebo prodat.

⁷MOCKOVČIAKOVÁ, Alena; PROKŮPKOVÁ, Danuše; MORÁVEK, Zdeněk. *Příspěvkové organizace 2011*, 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. 344 s. ISBN 978-80-7357-626-4.

Zákony o rozpočtových pravidlech vytváří tlak na veřejnoprávní organizace ke zvyšování alokační efektivnosti při hospodaření s rozpočtovými prostředky.⁸ Příspěvkové organizace hospodaří podle svého rozpočtu. Ve své činnosti dosahují vlastních příjmů, jelikož však zabezpečují veřejné statky na neziskovém principu, uživatelské poplatky z jejich činností zcela nedostačují na pokrytí výše výdajů. Proto z rozpočtu zřizovatele získávají finanční prostředky ve formě příspěvku. Dalším finančním zdrojem pro financování příspěvkových organizací je provozování doplňkové činnosti, která navazuje na hlavní činnost organizace a umožňuje organizacím lépe využívat všechny své hospodářské možnosti a odbornost svých zaměstnanců. Doplňková činnost musí být v účetnictví organizace sledována odděleně od hospodaření hlavní neziskové činnosti, měla by být zisková a zisk je předmětem daně z příjmů právnických osob. Okruhy doplňkové činnosti musí zřizovatel vymezit ve zřizovací listině příspěvkové organizace. Doplňkové činnosti mohou zahrnovat činnosti, které podléhají zákonu o živnostenském podnikání a k jejichž provozování musí mít organizace živnostenské oprávnění a také činnosti, které nejsou živnostmi, ale podléhají zákonu o dani z příjmů.⁹ Přestože mají příspěvkové organizace státu a územních samosprávných celků stejnou právní formu, řídí se jinými rozpočtovými pravidly a v jejich hospodaření tak existují určité rozdíly.

2.2.1 Příspěvkové organizace ústředních orgánů státní správy

Státní příspěvkové organizace hospodaří podle vlastního rozpočtu s finančními prostředky získanými hlavní činností a s prostředky přijatými ze státního rozpočtu, a to v rámci finančních vztahů stanovených zřizovatelem a v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech. Rozpočet státní příspěvkové organizace se sestavuje jako vyrovnaný a může zahrnovat pouze výnosy a náklady související s její hlavní neziskovou činností. Zřizovatel poskytuje příspěvkové organizaci příspěvek na provoz v případě, že rozpočtované náklady příspěvkové organizace překračují rozpočtované výnosy. Výše příspěvku je poskytována ve výši rozdílu rozpočtovaných nákladů a výnosů hlavní činnosti a jeho čerpání může zřizovatel vázat na předem stanovené ukazatele, zpravidla na jednotku výkonů. Zřizovatel stanovuje příspěvkové organizaci rozpočtový limit, do jehož výše je možné čerpat peněžní prostředky. Limity se stanovují na čerpání příspěvku zřizovatele na provoz nebo na odvod z provozu do státního rozpočtu, na čerpání individuálních

⁸PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav; JETMAR, Marek. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

⁹MOCKOVČIAKOVÁ, Alena; PROKŮPKOVÁ, Danuše; MORÁVEK, Zdeněk. *Příspěvkové organizace 2011*, 5.vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. 344 s. ISBN 978-80-7357-626-4.

a systémových dotací a návratných finančních výpomocí poskytnutých na konkrétní akce a na odvod z odpisů organizace.

Příspěvková organizace může čerpat peněžní prostředky pouze k účelu, na který jsou určeny. V případě, že během roku dojde v hospodaření příspěvkové organizace ke změnám, které mají vliv na výši rozpočtovaných nákladů a výnosů, je tato organizace povinna oznámit zřizovateli. Zřizovatel v případě, kdy rozpočtované výnosy překračují rozpočtované náklady, stanoví organizaci odvod finančních prostředků do rozpočtu zřizovatele. Pokud se naopak výsledek hospodaření oproti plánovanému výsledku zhoršuje, je organizace povinna učinit opatření k jeho vyrovnaní. Výsledek hospodaření státní příspěvkové organizace je tvořen výsledkem hospodaření z hlavní činnosti a ziskem z jiné činnosti po zdanění. Pokud výsledek hospodaření organizace skončí ztrátou, je organizace povinna zajistit úhradu zhoršeného výsledku hospodaření z rezervního fondu, z rozpočtu zřizovatele nebo ze zlepšeného výsledku hospodaření v následujícím roce. Příspěvková organizace dále hospodář s prostředky svých peněžních fondů, s peněžitými dary, s finančními prostředky poskytnutými ze zahraničí, z rozpočtů územních samosprávných celků a státních fondů.¹⁰

2.2.2 Příspěvkové organizace územních samosprávných celků

Základní pravidla pro finanční hospodaření příspěvkových organizací ÚSC jsou vymezeny v zákoně č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Příspěvkové organizace hospodář s prostředky získanými vlastní činností, s příspěvkem z rozpočtu zřizovatele na provoz a na investice, s prostředky svých fondů, s příjmy získanými doplňkovou činností a peněžitými dary od právnických nebo fyzických osob. Příspěvkové organizace mohou na svůj provoz získat peněžní prostředky z Národního fondu, z rozpočtu Evropské unie a z dotací na základě mezinárodních smluv.

Příspěvkové organizace hospodář podle vlastního rozpočtu. Při zpracování a sestavování rozpočtu vychází organizace z analýzy předchozích let, aktuálních potřeb organizace a rozhodnutí zřizovatele. Příspěvkové organizace hospodář s vlastními příjmy získanými z hlavní činnosti při zabezpečování a poskytování veřejných statků, a to ve formě uživatelských poplatků. Tyto příjmy však nestačí na pokrytí výdajů organizace. Rozdíl pokrývá zřizovatel příspěvkem na provozní výdaje organizace. Zřizovatel poskytuje příspěvek

¹⁰Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

zpravidla v návaznosti na výkony organizace nebo jiná kritéria jejích potřeb. Na pokrytí investičních nákladů může zřizovatel poskytnout příspěvkové organizaci příspěvek na investice. Zřizovatel schvaluje příspěvek na provoz jako závazný ukazatel a část příspěvku může účelově vázat. Vztah rozpočtu příspěvkové organizace k rozpočtu zřizovatele lze během roku měnit v neprospěch příspěvkové organizace jen výjimečně, a to ze závažných a objektivních příčin.¹¹ Zřizovatel může organizaci nařídit odvod finančních prostředků do rozpočtu zřizovatele v případě, jestliže:

- plánované výnosy příspěvkové organizace překračují její plánované náklady, a to jako závazný ukazatel rozpočtu;
- výše investičních prostředků příspěvkové organizace je vyšší než jejich potřeba;
- příspěvková organizace poruší rozpočtovou kázeň.

Porušení rozpočtové kázně znamená neoprávněné použití nebo zadržení prostředků poskytnutých z rozpočtu zřizovatele. Příspěvková organizace se dopustí porušení rozpočtové kázně, pokud použije získané finanční prostředky z rozpočtu zřizovatele v rozporu se stanoveným účelem, převede do svého peněžního fondu více finančních prostředků nebo je použije na jiný účel, než stanoví zákon o rozpočtových pravidlech nebo schválil zřizovatel, pokud použije provozní prostředky na účel, na který měly být použity prostředky peněžního fondu nebo pokud překročí stanovený nebo přípustný objem prostředků na platy. Za porušení rozpočtové kázně zřizovatel uloží příspěvkové organizaci odvod do svého rozpočtu, a to ve výši neoprávněně použitých prostředků. Na písemnou žádost příspěvkové organizace však může z důvodu zamezení tvrdosti tento odvod snížit nebo prominout.¹²

Příspěvková organizace po skončení daného kalendářního roku předkládá výsledek hospodaření včetně plnění závazných ukazatelů zřizovateli ke schválení. Jestliže jsou výnosy spolu s přijatým provozním příspěvkem vyšší než provozní náklady, dosáhla příspěvková organizace zlepšeného výsledku hospodaření a zřizovatel schvaluje jeho rozdělení do rezervního fondu nebo do fondu odměn příspěvkové organizace. Pokud příspěvková organizace dosáhne zhoršeného výsledku hospodaření, může k pokrytí ztráty použít nerozdělený zisk z minulých let nebo ztrátu vyrovnat zlepšeným hospodařením v následujících letech.

¹¹ PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav; JETMAR, Marek. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

¹² Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Územní samosprávný celek je povinen u jím zřizované příspěvkové organizace provádět kontrolu hospodaření s veřejnými prostředky. Zřizovatel provádí kontrolu po celý rozpočtový rok dle zákona o rozpočtových pravidlech a zajišťuje výkon finanční kontroly dle zákona o finanční kontrole ve veřejné správě.¹³ Kontrola je zaměřena na hospodaření s finančními prostředky včetně prostředků z jiných rozpočtů, dodržování závazných ukazatelů a účelovosti poskytnutých finančních prostředků, hospodaření s majetkem, peněžními fondy, dodržování správnosti, věrohodnosti a úplnosti účtování a účinnosti vnitřního kontrolního systému. Ředitel příspěvkové organizace odpovídá za vytvoření a udržování vnitřního kontrolního systému v organizaci a za vytvoření podmínek pro hospodárný, efektivní a účelný výkon veřejné správy, za zajištění ochrany veřejných prostředků proti rizikům, nesrovnalostem a jiným nedostatkům, způsobených porušením právních předpisů. Systém vnitřní kontroly probíhá ve třech na sebe navazujících fázích jako kontrola předběžná, která prověřuje podklady před uskutečněním operace, kontrola průběžná, která ověřuje dodržování stanovených postupů a podmínek schválených operací, a následná finanční kontrola, která prověřuje soulad s právními předpisy.

Přestože má příspěvková organizace právní subjektivitu, není oprávněna zřizovat nebo zakládat právnické osoby nebo mít majetkovou účast v právnické osobě zřízené za účelem podnikání. Vzhledem k tomu, že příspěvková organizace hospodáří s veřejnými finančními prostředky, nesmí nakupovat akcie či jiné cenné papíry a nesmí vystavovat nebo akceptovat směnky, ani být směnečným ručitelem. Příspěvková organizace může pouze s předchozím písemným souhlasem zřizovatele přijímat cenné papíry jako protihodnotu za své pohledávky vůči jiným subjektům, uzavírat smlouvy o půjčce nebo úvěru pro financování svých investičních potřeb a pořizovat věci nákupem na splátky nebo smlouvou o nájmu s právem koupě. K dočasnému krytí finančních potřeb může zřizovatel poskytnout příspěvkové organizaci návratnou finanční výpomoc, pokud je předpoklad, že bude vrácena z vlastních rozpočtovaných výnosů příspěvkové organizace. Příspěvková organizace není oprávněna poskytovat dary jiným subjektům. Výjimkou je poskytnutí peněžitých nebo věcných darů z fondu kulturních a sociálních potřeb organizace.¹⁴

¹³MOCKOVČIAKOVÁ, Alena; PROKŮPKOVÁ, Danuše; MORÁVEK, Zdeněk. *Příspěvkové organizace 2011*, 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. 344 s. ISBN 978-80-7357-626-4.

¹⁴PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav; JETMAR, Marek. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

2.3 Peněžní fondy příspěvkových organizací

Příspěvkové organizace hospodaří s prostředky svých peněžních fondů. Pravidla pro tvorbu fondů a jejich použití stanoví zákony o rozpočtových pravidlech. Příspěvkové organizace vytváří tyto fondy:

- rezervní fond;
- fond reprodukce majetku (státní příspěvkové organizace);
- investiční fond (příspěvkové organizace zřízené ÚSC);
- fond odměn;
- fond kulturních a sociálních potřeb.

Rezervní fond se tvoří ze zlepšeného výsledku hospodaření příspěvkové organizace. Výše přidělu není omezena. Prostředky do fondu se převádí po schválení zřizovatelem v následujícím roce. Zdroji rezervního fondu mohou být také účelové peněžní dary od fyzických i právnických osob a peněžní prostředky poskytnuté z Národního fondu a ze zahraničí. Prostředky rezervního fondu používá příspěvková organizace pro další rozvoj své činnosti, k úhradě zhoršeného hospodářského výsledku nebo ztráty za předchozí léta, k úhradě sankcí a k časovému překlenutí nesouladu mezi výnosy a náklady. V tomto případě musí být použití fondu v průběhu roku rozpočtováno. Příspěvková organizace může se souhlasem zřizovatele použít část prostředků rezervního fondu k posílení fondu reprodukce majetku (u státních příspěvkových organizací) nebo investičního fondu (příspěvkové organizace zřízené ÚSC).

Fond reprodukce majetku státních příspěvkových organizací je tvořen přidělem ze zlepšeného výsledku hospodaření, a to až do 25 % jeho výše, dále odpisy hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku a výnosy z jeho prodeje, výnosy z prodeje nemovitého majetku, který organizace získala darem nebo děděním ve prospěch státu, z účelových darů na pořízení a technické zhodnocení majetku a účelové finanční prostředky poskytnuté ze zahraničí. Prostředky fondu reprodukce majetku organizace používá k pořízení a technickému zhodnocení hmotného a nehmotného dlouhodobého i krátkodobého majetku a k financování oprav a udržování hmotného a nehmotného dlouhodobého a krátkodobého majetku. Státní příspěvkové organizace mohou z fondu hradit i přijaté úvěry předem odsouhlasené příslušným ministerstvem.

Investiční fond slouží příspěvkovým organizacím zřizovaným ÚSC k financování investičních potřeb. Zdrojem fondu jsou odpisy hmotného a nehmotného dlouhodobého

majetku a výnosy z jeho prodeje, příspěvek zřizovatele na investice, investiční příspěvky ze státních fondů, účelové investiční dary. Zřizovatel může organizaci povolit převod finančních prostředků z rezervního fondu do investičního fondu. Prostředky fondu používá organizace k pořízení investičního majetku, k úhradě investičních úvěrů a půjček a k financování oprav a údržby majetku organizace. Při čerpání prostředků fondu reprodukce majetku a investičního fondu na financování údržby a oprav majetku se takto použité prostředky převádějí do výnosů příspěvkové organizace.

Fond odměn je tvořen ze zlepšeného výsledku hospodaření příspěvkové organizace, a to až do výše 80 % výsledku hospodaření, nejvýše však do 80 % stanoveného nebo přípustného objemu prostředků na platy. Z fondu organizace hradí odměny zaměstnancům a případné překročení prostředků na platy.

Fond kulturních a sociálních potřeb je tvořen zálohově základním přidělem ve výši 1 % z ročního objemu nákladů zúčtovaných na platy a náhrady platů, mzdy a odměny zaměstnanců organizace. Vyúčtování zálohového přidělu se provádí na konci roku v rámci účetní závěrky, a to dle skutečného objemu platů a mezd. Fond je určen pro potřeby zaměstnanců organizace, žákům učilišť, vědeckým aspirantům, rodinným příslušníkům a důchodcům organizace, kteří odešli do prvního starobního nebo invalidního důchodu a slouží k zabezpečování sociálních, kulturních, sportovních a vzdělávacích potřeb. Pravidla pro hospodaření s fondem jsou stanovena vyhláškou ministerstva financí.

Zůstatky peněžních fondů příspěvkových organizací se převádějí po skončení hospodářského roku do následujícího roku.

2.4 Příspěvkové organizace vykonávající činnost školy a školských zařízení

Školy a školská zařízení jsou zřizovány především jako neziskové organizace ve formě příspěvkové organizace, státní příspěvkové organizace, nebo školské právnické osoby financované z prostředků veřejných rozpočtů. Nejčastější právní formou neziskové organizace vykonávající činnost školy je příspěvková organizace.

Školy a školská zařízení jsou důležitým odvětvím veřejného sektoru, jsou součástí vzdělávací soustavy, jejichž prostřednictvím se realizují školní vzdělávací programy předškolního, středního, vyššího odborného a speciálního vzdělávání. Jejich postavení je upraveno zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

(školský zákon) ve znění pozdějších předpisů. Postavení vysokých škol je upraveno samostatným zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). Vzdělávání ve školách a školských zařízeních zajišťují pedagogičtí pracovníci dle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. Kategorie škol, které poskytují vzdělávací činnost, jsou vymezeny ve školském zákoně. Jsou to mateřské školy, základní školy, střední školy, konzervatoře, vyšší odborné školy, základní umělecké školy a jazykové školy s právem státní závěrečné zkoušky.

Školská zařízení poskytují služby, které doplňují nebo podporují vzdělávání ve školách nebo s ním přímo souvisejí. Mezi tato zařízení patří školská zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy, školská účelová zařízení, školská poradenská zařízení a zařízení pro zájmové a další vzdělávání, školská výchovná a ubytovací zařízení, školská účelová zařízení a zařízení školního stravování.

Podmínkou pro výkon činnosti školy nebo školského zařízení je zápis do rejstříku škol a školských zařízení, který vede Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT). Školský rejstřík je veřejný seznam, do jehož údajů má každý právo nahlížet a pořizovat si výpisy. Je veden také v elektronické podobě na stránkách MŠMT. Zápisem do rejstříku vzniká těmto právnickým osobám právo poskytovat vzdělání a školské služby a také nárok na přidělování finančních prostředků ze státního rozpočtu a z rozpočtů územních samosprávných celků v rozsahu tohoto zápisu.

2.4.1 Financování příspěvkových organizací v regionálním školství

Školy a školská zařízení zabezpečují převážně veřejné statky a podílí se na provádění vzdělávací politiky státu, která zaručuje každému občanovi bezplatné základní a střední vzdělání. Z tohoto důvodu je školství financováno převážně z veřejných rozpočtů. Financování příspěvkových organizací v regionálním školství je založeno na principu vícezdrojového financování. Hlavními zdroji peněžních prostředků škol a školských zařízení zřizovaných kraji, obcemi a svazky obcí jsou dotace ze státního rozpočtu, příspěvky z rozpočtu zřizovatele, jejich doplňková činnost a dále prostředky jejich peněžních fondů a poskytnuté peněžité dary od fyzických a právnických osob.¹⁵

¹⁵OCHRANA, František; PAVEL, Jan; VÍTEK, Leoš a kolektiv. *Veřejný sektor a veřejné finance*, 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 264 s. ISBN 978-80-247-3228-2

Základním finančním zdrojem jsou prostředky ze státního rozpočtu. Finanční prostředky jsou poskytovány školám a školským zařízením prostřednictvím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy z kapitoly 333 státního rozpočtu jako neinvestiční dotace na pokrytí přímých nákladů na vzdělání. Ministerstvo poskytuje finanční prostředky školám a školským zařízením zřizovaným kraji, obcemi a svazky obcí a také neinvestiční dotace soukromým a církevním školám. Podmínkou pro získání finančních prostředků je zapsání školy v rejstříku škol a školských zařízení. Princip poskytování dotací ze státního rozpočtu na financování regionálního školství vychází ze školského zákona. Dotace jsou poskytovány na platy, náhrady platů, mzdy a náhrady mezd, na odměny, odstupné, na úhradu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, na úhradu pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, na přiděly do fondu kulturních a sociálních potřeb, výdaje na učební pomůcky, školní potřeby a učebnice, na další vzdělávání pedagogických pracovníků a další výdaje uvedené ve školském zákoně. Rozpis finančních prostředků státního rozpočtu ve školství je realizován prostřednictvím republikových a krajských normativů.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy poskytuje finanční prostředky na přímé náklady na vzdělávání škol a školských zařízení. Tyto finanční prostředky rozepisuje na základě republikových normativů a počtu žáků ve stanovených věkových kategoriích a zasílá je krajským úřadům formou dotace na zvláštní účet krajů na činnost škol a školských zařízení zřizovaných kraji, obcemi nebo svazky obcí. Republikové normativy stanovuje MŠMT jako výši výdajů připadajících na vzdělání a školské služby pro jedno dítě, žáka nebo studenta příslušné věkové kategorie na kalendářní rok. Do celkového objemu finančních prostředků jsou kromě nákladů na vzdělání zahrnuty také náklady na zájmové vzdělávání, ostatní volnočasové aktivity, ubytování, stravování, výdaje na zdravotní postižení dětí a žáků, poradenské služby a další. Součástí republikových normativů je také vyjádření limitu počtu zaměstnanců připadajících na 1000 dětí, žáků nebo studentů v dané věkové kategorii. Celkový rozpočet přímých výdajů se tak vypočítá vynásobením republikových normativů a počtem žáků každé věkové kategorie. Stanovenou výši republikových normativů pro daný rok zveřejňuje MŠMT ve Věstníku. Prostředky ze státního rozpočtu mohou být použity pouze v daném kalendářním roce a pouze k účelům, na které jsou určeny. Případné nevyčerpané finanční prostředky jsou předmětem finančního vypořádání se státním rozpočtem. Pro rok 2011 byl Ministerstvem financí ČR stanoven pro regionální školství nový závazný ukazatel Výdaje na krytí mzdových nákladů pedagogických pracovníků regionálního školství včetně příslušenství. To znamená změnu ve stanovení jak republikových, tak i krajských ukazatelů

a stanovení zvlášť normativů pro pedagogy a pro nepedagogy v oblasti mzdových prostředků.¹⁶

Pro přerozdělení finančních prostředků z krajů na jednotlivé příspěvkové organizace, které vykonávají činnost školy a školských zařízení, slouží krajské normativy přímých nákladů na vzdělávání. Krajský úřad prostřednictvím normativů stanoví rozpočet přímých nákladů škol a školských zařízení. Krajské normativy stanoví krajský úřad v přenesené působnosti v souladu se školským zákonem, vyhláškou č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, ve znění pozdějších předpisů a směrnicí MŠMT č. j. 28 768/2005-45, kterou se stanoví závazné zásady, podle kterých provádějí krajské úřady rozpis finančních prostředků státního rozpočtu ve znění pozdějších předpisů. Při stanovení krajských normativů vychází krajský úřad zejména z dlouhodobého záměru vzdělávání v kraji, z rámcových vzdělávacích programů nebo akreditovaných vzdělávacích programů, rozsahu přímé vyučovací, výchovné a pedagogické činnosti a z naplněnosti tříd v jednotlivých školách a školských zařízeních. Při rozpisu vychází kraje také z návrhů rozpisu rozpočtů finančních prostředků od obecních úřadů s rozšířenou působností. Jednotlivé krajské úřady si mohou normativy upravovat dle podmínek a potřeb svého kraje. Krajský úřad stanovuje krajský normativ na jednotku výkonu, kterou představuje jedno dítě, žák nebo student a je tvořena základní částkou, popřípadě také příplatkem. Pro stanovení krajských ukazatelů jsou rozhodné ukazatele:

- průměrného počtu jednotek výkonu připadajícího na jednoho pedagogického pracovníka;
- průměrného počtu jednotek výkonu připadajícího na jednoho nepedagogického pracovníka;
- průměrné měsíční výše platu pedagogického pracovníka;
- průměrné měsíční výše platu nepedagogického pracovníka;
- průměrné roční výše ostatních neinvestičních výdajů ze státního rozpočtu připadající na jednotku výkonu.¹⁷

Pro stanovení krajských normativů je nejdůležitější ukazatel průměrného počtu jednotek výkonu na jednoho pedagogického pracovníka. Ten se stanoví z průměrného počtu dětí, žáků nebo studentů ve třídě v rámci kraje, z průměrného počtu vyučovacích hodin ve třídě za týden

¹⁶MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY: *Principy normativního rozpisu rozpočtu a normativní rozpis rozpočtu přímých výdajů RgŠ územních samosprávných celků na rok 2011 v úrovni MŠMT – KÚ*. [online]. MŠMT [12.1.2011] Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/13940>

¹⁷Vyhláška č. 492/2005 ze dne 8. prosince 2005 o krajských normativech In: Sbírka zákonů České republiky. 2005, částka 170, s. 8983-8988.

vyplývajícího z učebních dokumentů a z průměrného týdenního počtu hodin přímé vyučovací či výchovné činnosti pedagogických pracovníků.

Krajský normativ přímých výdajů je určen především na pokrytí mzdových nákladů. Součástí rozpisu přímých neinvestičních výdajů jsou stanovené závazné ukazatele na:

- prostředky na platy;
- prostředky na ostatní osobní výdaje;
- limit počtu zaměstnanců.

Dále jsou stanoveny orientační ukazatele na odvody pojistného a přiděly do FKSP a ostatní neinvestiční výdaje. Z celkového ročního objemu přímých výdajů vytváří krajské úřady v souladu s výše uvedenou směrnicí o stanovení závazných zásad, rezervu pro řešení specifických problémů v oblasti vzdělávání některých škol a školských zařízení, které nelze promítnout do rozpočtu v rámci krajských normativů.

Finanční prostředky jsou příspěvkovým organizacím, které vykonávají činnost školy, poskytovány podle skutečného počtu žáků, nejvýše však do povolené kapacity zapsané ve školském rejstříku. MŠMT stanoví nejnižší počet žáků v jednotlivých druzích škol. Zřizovatel školy však může povolit výjimku z nejnižšího počtu žáků za podmínky, že uhradí zvýšené výdaje na vzdělávací činnost školy nad výši stanovenou krajským normativem.

V oblasti normotvorné a metodické si MŠMT zachovává klíčovou funkci a odpovědnost při tvorbě metodiky rozpisu rozpočtu a stanovení normativů pro rozdělování prostředků státního rozpočtu na školy a školská zařízení prostřednictvím krajských úřadů a pro stanovení základních kritérií pro normotvornou roli státu na nižších úrovních.¹⁸

Dalším důležitým finančním zdrojem příspěvkových organizací vykonávajících činnost školy je příspěvek zřizovatele na ostatní provozní náklady. Zřizovatel poskytuje příspěvek na úhradu výdajů souvisejících s provozem školy, především na spotřebu energií, materiálů, opravy a údržbu majetku, odpisy a ostatní služby. Tento příspěvek je poskytován pouze v rámci hlavní činnosti příspěvkové organizace. Zřizovatel, kterým je obec, svazek obcí nebo kraj, získává ze státního rozpočtu účelovou neinvestiční dotaci k částečné úhradě výdajů na provoz školy nebo školského zařízení. Tato dotace je poskytována podle počtu žáků

¹⁸REKTOŘÍK, Jaroslav a kolektiv. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. vyd. Praha: Ekopress, s.r.o., 2007. 310 s. ISBN 978-80-86929-29-3.

školy.¹⁹ Zřizovatel může také poskytnout příspěvkové organizaci investiční příspěvek na investiční výdaje spojené se správou majetku organizace.

Příspěvkové organizace vykonávající činnost školy mají také vlastní příjmy z doplňkové činnosti. Tuto činnost mohou provozovat pouze se souhlasem zřizovatele. Doplňková činnost nesmí omezovat plnění hlavní činnosti školy, ale naopak na ni musí navazovat a umožnit tak lépe využívat všechny její hospodářské možnosti a odbornost zaměstnanců. Mzdové prostředky vyplacené zaměstnancům v rámci doplňkové činnosti nejsou zahrnovány do stanovených závazných limitů příspěvkové organizace. Mezi nejčastější doplňkové činnosti škol a školských zařízení patří pronájmy prostor školy a majetku a vaření pro cizí strávníky. Příspěvkové organizace jsou povinny výnosy, náklady a výsledek hospodaření doplňkové činnosti sledovat odděleně od hlavní činnosti. Hospodaření v doplňkové činnosti nesmí být ztrátové. Příjmy získané touto činností podléhají zdanění dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Dosažený zisk mohou příspěvkové organizace použít pouze k financování své hlavní činnosti.²⁰

Další finanční prostředky mohou příspěvkové organizace v oblasti školství získat také v rámci programů financovaných ze státního rozpočtu, především z rozvojových programů regionálního školství Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy z operačních programů strukturálních fondů Evropské unie. Tyto finanční prostředky jsou poskytovány příspěvkovým organizacím jako účelové dotace a musí být řádně vyúčtovány. Školy a školská zařízení mohou také získat peněžní i věcné dary od fyzických a právnických osob. Tyto dary mohou přijmout pouze s předchozím souhlasem zřizovatele.

¹⁹Zákon č. 561/2004 Sb., ze dne 1. 1. 2005 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů České republiky. 2004, částka 190, s. 10262-10324.

²⁰VALENTA, Jiří. *Financování a rozpočet školy*. 1.vyd. Karviná: PARIS, 2004. 131 s. ISBN 80-239-2218-1.

3 FINANČNÍ ASPEKTY FUNGOVÁNÍ VYBRANÉ PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE V OBLASTI ŠKOLSTVÍ

V této kapitole bude provedena analýza hospodaření příspěvkové organizace v oblasti školství v letech 2006 - 2010. Pro analýzu byla vybrána Základní škola Šumperk, 8. Května 63, Šumperk. Díky umístění školy v budově bývalého ústavu pro hluchoněmé je v Šumperku všeobecně známa pod názvem „Hluchák“.

3.1 Základní charakteristika základní školy

Základní škola byla zřízena městem Šumperk jako příspěvková organizace na základě usnesení městského zastupitelstva od 1. 1. 1994, a to na dobu neurčitou. Město Šumperk, jako zřizovatel organizace, vydalo základní škole zřizovací listinu. Hlavním účelem zřízení základní školy je poskytování výchovy a vzdělávání dle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání ve znění pozdějších předpisů (školský zákon) a dalších prováděcích předpisů.

Příspěvková organizace vykonává činnost:

- základní školy;
- školní jídelny;
- školní družiny;
- školního klubu.

Ve zřizovací listině vymezuje zřizovatel základní škole způsob hospodaření s majetkem a majetková práva. Dle smlouvy o výpůjčce zapůjčuje škole k užívání nemovitý majetek, kterým je budova školy a přilehlé pozemky. Škola je povinna zřizovatele informovat o vlastní investiční činnosti a veškeré změny na nemovitém majetku může provádět pouze s jeho předchozím písemným souhlasem. Škola dále hospodaří se zapůjčeným movitým majetkem zřizovatele vymezeným ve zřizovací listině a nově pořízeným movitým majetkem, který nabývá do svého vlastnictví. Přebytečný a neupotřebitelný majetek může prodat nebo převést na další subjekt. Pokud je však pořizovací cena prodávaného majetku vyšší jak 10 tisíc korun a majetek je mladší 5 let, je povinna vyžádat si souhlas zřizovatele. Škola je povinna zajišťovat údržbu a správu majetku a užívat jej k účelu, ke kterému jí byl majetek svěřen, vypůjčen nebo pronajat.

Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek škola každé čtvrtletí účetně odepisuje na základně odpisového plánu, který každoročně zpracovává a předkládá zřizovateli ke schválení. V souladu se zákonem o účetnictví provádí jedenkrát ročně inventarizaci veškerého majetku, pohledávek a závazků a zřizovateli následně předkládá vypracovanou inventarizační zprávu.

K lepšímu využití hospodářských možností školy a odbornosti zaměstnanců povoluje zřizovatel škole vykonávat doplňkovou činnost, která však nesmí narušovat plnění hlavního účelu školy. Škola má ve zřizovací listině vymezeny tyto jednotlivé doplňkové činnosti:

- hostinská činnost;
- závodní stravování zaměstnanců právnických osob vykonávajících činnost škol a školských zařízení;
- specializovaný maloobchod a maloobchod se smíšeným zbožím;
- pořádání odborných kurzů, školení a jiných vzdělávacích akcí včetně lektorské činnosti;
- realitní činnost – pronájem nebytových prostor dle pravidel stanovených zřizovatelem.²¹

Pro tyto činnosti má škola vystaveny živnostenské listy dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Doplňkovou činnost škola vede v účetnictví odděleně od činnosti hlavní a zisk vytvořený doplňkovou činností využívá ve prospěch své hlavní činnosti.

Základní škola jako příspěvková organizace vystupuje v právních vztazích svým jménem a má odpovědnost vyplývající z těchto vztahů.²² Statutárním orgánem základní školy je ředitel, který byl jmenován zřizovatelem na základě konkurzního řízení. Ředitel školu řídí a plní povinnosti vedoucího organizace, stanovuje podmínky provozu školy a rozhoduje o všech záležitostech týkajících se poskytování vzdělávání a školských služeb. Z hlediska hospodaření školy odpovídá ředitel za dodržování obecně závazných předpisů a vztahů ke zřizovateli, za efektivní využívání svěřených hospodářských prostředků a za jejich použití ke stanovenému účelu.

Na řízení školy se podílejí také zaměstnanci, rodiče i žáci. Při škole byla v roce 2005 ustavena usnesením Rady města Šumperka školská rada, která je významným partnerem školy a umožňuje zřizovateli, pedagogickým pracovníkům a rodičům žáků podílet se na správě

²¹ Zřizovací listina Základní školy Šumperk, 8. května 63, Šumperk

²² Zřizovací listina Základní školy Šumperk, 8. května 63, Šumperk

školy. Školská rada je složena ze šesti členů, z nichž dva členy jmenoval zřizovatel a další členy volili zákonní zástupci nezletilých žáků a pedagogičtí pracovníci školy. Rada školy se podílí na zpracování koncepčních záměrů školy, schvaluje návrh rozpočtu a zprávy o hospodaření školy.

Při škole působí Klub rodičů a přátel Hlucháku KRAS, který je neziskovou dobrovolnou společenskou organizací, sdružující zákonné zástupce žáků a další fyzické a právnické osoby. Klub pomáhá škole při aktivitách souvisejících se spoluprací rodiny a školy, působí na výchovu a vzdělávání žáků a podporuje ji materiálně, finančně ale i organizačně. Ve škole funguje i žákovská samospráva, která je složena ze zástupců žáků 4. až 9. ročníku. Její náplní je sledovat dění ve škole a napomáhat k lepší komunikaci mezi žáky a školou. Prostřednictvím žákovské samosprávy mají žáci možnost i částečně ovlivňovat chod školy.

Základní škola je plně organizovaná škola pro I. stupeň (1. až 5. ročník) a II. stupeň (6. až 9. ročník) a byla zapsána rozhodnutím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy do rejstříku škol a školských zařízení ke dni 1. ledna 2005. Výuka ve škole probíhá podle vzdělávacího programu Základní škola a vlastního Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání Hluchák, který škola vypracovala v souladu se školským zákonem. Škola se specializuje na rozšířenou výuku cizích jazyků v rámci povinné a rozšířené výuky i formou volitelných a nepovinných předmětů, zájmových kroužků nebo jazykových kurzů. Pro plnění stanovených cílů a aktiv má škola vypracovány strategické dokumenty, které jsou pravidelně vyhodnocovány. Pro období let 2007 – 2013 postupuje podle Strategického plánu rozvoje školy, na který navazuje Taktický plán cílů a aktivit školy a dále Střednědobý plán autoevaluačních činností a celoevropský program Škola podporující zdraví.

Základní škola je umístěna v čtyřpodlažní budově z roku 1913. Je obklopena rozsáhlým lesoparkem a zahradou, které využívá k výuce, při pořádání školních akcí a také k relaxaci žáků. Součástí školy jsou školní družina a školní klub, kde mohou žáci navštěvovat zájmové kroužky nebo se připravovat na vyučování. V roce 1996 byla ke škole přistavěna tělocvična, která je s budovou školy propojena krytým průchodem. V budově školy se nachází třídy pro I. a II. stupeň, počítačové a multimediální učebny, učebny cizích jazyků a odborné pracovny pro výuku předmětů, školní družina, školní vývařovna a jídelna, malá tělocvična s horolezeckou stěnou a knihovna. Škola je nadstandardně vybavena informačními a komunikačními technologiemi a vysokorychlostním internetem. Pro výuku škola využívá elektronické učebnice, interaktivní tabule, diaprojektory, výukové programy a jazykové

laboratoře a také elektronický systém vedení školní dokumentace v podobě elektronické třídní knihy a žákovských knížek.²³

Škola má charakter **regionální vzdělávací instituce**, neboť vzhledem ke své poloze na okraji města je snadno přístupná i pro žáky dojíždějící z okolních obcí. Budova základní školy byla původně dimenzována pro kapacitu 830 žáků, ale nenaplněnost stanovené kapacity a úbytek žáků v důsledku demografického vývoje v posledních letech spolu se snižováním počtu tříd byly důvodem k úpravě plánované kapacity školy na 730 žáků. V uvolněných prostorách školy vznikly nové moderní odborné učebny. Přehled o počtu žáků je uveden v tabulce 3.1.

Tabulka 3.1 Počet žáků základní školy v letech 2006 – 2010

Školní rok	Počet tříd	Počet žáků		Počet žáků na třídu
		celkem	z toho žáci jiných obcí	
2006/2007	28	643	284	22,96
2007/2008	26	603	285	23,19
2008/2009	25	568	253	22,72
2009/2010	25	567	253	22,68
2010/2011	24	562	258	23,42

Zdroj: Výroční zprávy Základní školy Šumperk, 8. května 63, za období 2006-2011, vlastní zpracování.

Údaje o počtu žáků jsou uváděny k datu 30. září školního roku. Z uvedené tabulky je patrný každoroční pokles počtu žáků školy a snižování počtu tříd. Ve sledovaném období byl nejvýraznější pokles žáků oproti předchozímu roku ve školním roce 2007/2008, kdy škole ubylo 40 žáků a zrušeny byly dvě třídy na II. stupni a ve školním roce 2008/2009, kdy došlo k poklesu o 35 žáků, z toho 32 žáků dojíždějících z jiných obcí a byla zrušena jedna třída II. stupně. V těchto letech se výrazněji projevil snižující se počet žáků nastupujících do I. tříd a odchod žáků silnějších populačních ročníků 9. tříd. Přestože od roku 2008 byla povolená kapacita školy snížena na 730 žáků, naplněnost školy se oproti roku 2006 nezměnila a zůstala na 77,8 %. Od roku 2009 se počet žáků nastupujících do prvních tříd začal opět zvyšovat, přesto však musela být zrušena ještě jedna třída na I. stupni.

Za sledované roky 2006 – 2010 se počet žáků školy snížil celkem o 81 žáků, což představuje 12,7 %, současně se snižoval počet žáků dojíždějících z jiných obcí. Celkem se za sledované

²³ Výroční zprávy Základní školy Šumperk, 8. května 63, Šumperk

období snížil počet o 26 žáků, to je o 9 %. Podíl dojíždějících žáků na celkovém počtu žáků školy se pohyboval kolem 45 %.

S počtem žáků souvisí počet zaměstnanců školy. Chod školy zajišťují pedagogičtí zaměstnanci včetně asistentů pedagogů a vychovatelek školní družiny a nepedagogičtí zaměstnanci administrativního a provozně-technického úseku a školní jídelny.

S úbytkem počtu žáků dochází také k postupnému snižování počtu pedagogických i nepedagogických zaměstnanců. Přehled o počtu zaměstnanců školy je uveden v tabulce 3.2.

Tabulka 3.2 Počet zaměstnanců základní školy v letech 2006 – 2011

Školní rok	Počet zaměstnanců	Z toho zaměstnanců	
		pedagogických	nepedagogických
2006/2007	71	51	20
2007/2008	69	48	21
2008/2009	65	46	19
2009/2010	63	45	18
2010/2011	62	45	17

Zdroj: Výroční zprávy Základní školy Šumperk, 8. května 63, za období 2006-2010, vlastní zpracování.

Největší počet všech zaměstnanců měla škola ve školním roce 2006/2007, kdy měla i největší počet žáků. V následujících letech došlo k celkovému snížení počtu o 9 zaměstnanců, z toho 6 pedagogických a 3 provozních zaměstnanců, to je celkem snížení o 12,7 %. Počet pedagogických zaměstnanců se z počtu 51 snížil na 45, což představuje snížení o 11,6 %. V posledních dvou letech je jejich počet stabilní. Celkový počet úvazků pedagogických pracovníků se snížil ze 45,907 úvazků v roce 2006 na 39,91 úvazků v roce 2010. Počet nepedagogických zaměstnanců se za sledované období nejdříve zvýšil o 1 zaměstnance a poté se každý rok o 1 zaměstnance snižoval. Celkem se tak za sledované období snížil o 15 % zaměstnanců.

3.2 Hospodaření základní školy

Analýza finančního hospodaření Základní školy, 8 května 63, Šumperk bude provedena za období roku 2006 až 2010.

Finanční hospodaření školy se řídí zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů, vyhláškou č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

Výnosy základní školy tvoří:

- vlastní výnosy v rámci hlavní a doplňkové činnosti;
- příspěvek zřizovatele na provozní náklady školy;
- účelové neinvestiční a investiční dotace zřizovatele;
- účelové dotace ze státního rozpočtu;
- účelové dotace z rozpočtu Olomouckého kraje;
- peněžité dary od fyzických a právnických osob;
- prostředky vlastních peněžních fondů.

Přehled celkových výnosů školy v členění na hlavní a doplňkovou činnost je uveden v tabulce 3.3.

Tabulka 3.3 Výnosy základní školy v letech 2006 – 2010 v Kč

Výnosy	rok 2006	rok 2007	rok 2008	rok 2009	rok 2010
Hlavní činnost	27 922 748	27 478 421	27 551 765	28 556 484	27 094 269
Doplňková činnost	777 705	854 450	823 685	814 632	831 837
Výnosy celkem	28 700 453	28 332 871	28 375 450	29 371 116	27 926 106

Zdroj: Rozbor hospodaření Základní školy, 8. května 63, Šumperk za období 2006-2010, vlastní zpracování

Největší položku výnosů hlavní činnosti školy tvoří příspěvek Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na **dotace na přímé náklady**, který je škole zasílán prostřednictvím Krajského úřadu Olomouckého kraje. Škola získává tyto prostředky na platy, náhrady platů a ostatní osobní náklady pedagogických i nepedagogických zaměstnanců, odvody zdravotního a sociálního pojištění, cestovné, tvorbu FKSP a ostatní neinvestiční výdaje, které představují výdaje na učebnice, školní potřeby a učební pomůcky poskytované žákům bezplatně a na ostatní výdaje na vzdělávání.

Finanční prostředky na platy pedagogických a nepedagogických zaměstnanců, počet zaměstnanců a prostředky na ostatní osobní náklady jsou stanoveny jako závazný ukazatel, jejichž výši je škola povinna dodržet, stejně jako celkovou výši zaslané dotace. Výše přidělených prostředků je dána normativy a je ovlivněna počtem žáků školy a počtem pedagogických a nepedagogických zaměstnanců. Prostředky na zákonné pojištění, náhrady za nemoc, přiděl do FKSP a ostatní neinvestiční prostředky jsou stanoveny jako orientační ukazatel. Dotace podléhá finančnímu vypořádání a případné nevyčerpané finanční prostředky škola musí odvést zpět do státního rozpočtu.

Výnosy školy na přímé výdaje za sledované roky 2006 – 2010 se pohybovaly v celkové výši od 19,5 mil. Kč do 20,4 mil. Kč a jejich podíl na celkových výnosech v jednotlivých letech byl od 66 % do 72 %.

Zřizovatel poskytuje základní škole **provozní příspěvek** na krytí ostatních neinvestičních výdajů. Škola každoročně sestavuje podrobný návrh rozpočtu, který předkládá zřizovateli ke schválení prostřednictvím odboru školství, kultury a vnějších vztahů. Rozpočet škola sestavuje jako vyrovnaný, během roku však může provádět interní úpravy ve výši jednotlivých výnosových i nákladových položek rozpočtu podle jeho aktuálního stavu čerpání a o těchto změnách informuje ve stanovených termínech zřizovatele. Po skončení hospodářského roku škola předkládá zřizovateli ke schválení Rozbor hospodaření příspěvkové organizace s návrhem na rozdělení výsledku hospodaření do fondů školy.

Zřizovatel zasílá finanční prostředky na účet školy pravidelně každý měsíc ve výši 1/12 ročního příspěvku. Příspěvek na provozní výdaje je určen na krytí výdajů na spotřebu energií, materiálu, služeb, běžné opravy budovy a ostatního zařízení, na pořízení drobného majetku, odpisy a ostatní běžné výdaje. Výše provozního příspěvku zřizovatele se ve sledovaném období nezměnila, škola každoročně obdržela příspěvek ve výši 3 978 tis. Kč. Podíl příspěvku na provozní výdaje na celkových výnosech školy činí zhruba 14 %.

Škola získává od zřizovatele další **účelové investiční a neinvestiční dotace**. Každý rok poskytuje zřizovatel účelový neinvestiční příspěvek na úhradu provozních nákladů na plavecký výcvik žáků. Ostatní účelové dotace škola získává také z dotačních programů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a z programů Olomouckého kraje. Tyto účelové prostředky musí ke konci kalendářního roku vyúčtovat poskytovateli dotace a případné nevyčerpané finanční prostředky vrátit.

Ostatní výnosy z vlastní činnosti školy představují příjmy ze stravného, které tvoří největší položku těchto příjmů, příjmy z reklamy a příjmy z poplatků za školní družinu a školní klub, jejichž výši stanoví ředitel školy vnitřní směrnici. Další výnosy má škola z prodeje materiálu, který zahrnuje prodej pracovních sešitů pro žáky a čipové karty do školní stravovny, příjmy z úhrad za poznávací a vzdělávací zájezdy, za lyžařské výcviky a jazykové kurzy žáků, prostředky peněžních fondů školy a bankovní úroky.

K podpoře financování hlavní činnosti škola využívá možnosti zisku z **doplňkové činnosti**. Podíl příjmů z této činnosti na celkových výnosech činí přibližně 3 %. Z činností vymezených ve zřizovací listině měla škola ve sledovaných letech 2006 – 2010 příjmy z pronájmu majetku, kdy pronajímala tělocvičny a třídy a z hostinské činnosti, která zahrnovala prodej svačinek a obědů pro cizí strážníky, kteří nejsou žáky nebo zaměstnanci školy. Škola vydala Směrnici k provádění doplňkové činnosti, jejíž součástí jsou nákladové kalkulace pro jednotlivé doplňkové činnosti. V ročním úhrnu nesmí být doplňková činnost ztrátová. Z hospodářského výsledku škola přednostně hradí případnou ztrátu v hlavní činnosti a zbývající prostředky převádí do svých peněžních fondů, které dále využívá v následujících letech v rámci své hlavní činnosti.

3.2.1 Finanční hospodaření v roce 2006

V roce 2006 byla největší výnosovou položkou školy neinvestiční dotace na přímé náklady na vzdělávání, která byla zaslána prostřednictvím krajského úřadu pod účelovým znakem 33353 ve výši 20 082 tis. Kč. Všechny tyto prostředky škola vyčerpala a proúčtovala do nákladů. Největší podíl z dotace ve výši 70,7 % byl čerpán na mzdové náklady, zbývajících 29,3 % tvořily náklady na zákonné odvody zdravotního a sociálního pojištění, na učební pomůcky, cestovné, školení a ostatní neinvestiční náklady (ONIV).

Ze státního rozpočtu škola získala **neinvestiční účelové dotace** v rámci programu Státní informační politiky ve vzdělávání (SIPVZ) Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy:

- Projekt Hodina – UZ 33368 43 840 Kč
- Program Konektivita – UZ 33245 449 000 Kč

Projekt Hodina byl spolufinancován z Evropského sociálního fondu v rámci Operačního programu Rozvoje lidských zdrojů a byl určen na zkvalitnění vzdělávání žáků 7. ročníků. Finanční prostředky škola čerpala na mzdové náklady pedagogů. Program Konektivita

byl určen na pořízení informačních a komunikačních technologií a škola tyto prostředky použila na pořízení počítačů, dataprojektorů, rozvody počítačové sítě a školení učitelů. Finanční prostředky škola vyčerpala v plné výši. Dotace byly škole zasílány prostřednictvím Olomouckého kraje a tyto prostředky podléhaly vyúčtování.

Zřizovatel poskytl škole účelovou dotaci na provozní náklady na plavecký výcvik žáků ve výši 157 tis Kč, která byla ve stejné výši proúčtována do nákladů. Příspěvky zřizovatele se na celkových výnosech školy podílely 14,4 %.

Přehled o výnosech a nákladech školy v roce 2006 je uveden v tabulce 3.4.

Tabulka 3.4 Přehled výnosů a nákladů základní školy za rok 2006 v Kč

VÝNOSY		NÁKLADY	
Hlavní činnost	27 922 748	Hlavní činnost	27 901 026
z toho		z toho	
dotace na přímé náklady	20 082 200	spotřeba materiálu	3 694 436
příspěvek na provoz	3 978 000	spotřeba energie	1 582 349
účelové dotace - zřizovatel	157 373	opravy a udržování	699 758
účelové dotace - ostatní	492 840	cestovné	63 412
výnosy z vlastní činnosti	2 080 312	ostatní služby	1 616 765
výnosy z prodeje materiálu	192 829	mzdové náklady	14 261 676
ostatní výnosy	837 665	sociální pojištění a náklady	5 318 032
čerpání fondů	101 527	ostatní náklady	664 598
Doplňková činnost	777 705	Doplňková činnost	763 021
z toho		z toho	
hostinská činnost	413 060	hostinská činnost	403 066
pronájem majetku	364 645	pronájem majetku	359 955
Výnosy celkem	28 700 453	Náklady celkem	28 664 047

Zdroj: Hlavní kniha účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk za období 2007, vlastní zpracování

Příspěvek na provozní výdaje od zřizovatele byl čerpán ve výši 3 978 tis. Kč. Z příspěvku škola hradila náklady v rámci hlavní činnosti. Největší podíl nákladů hrazených z provozního příspěvku představovaly náklady na energie, které tvořily 39,7 % nákladů. Z příspěvku škola dále hradila materiálové náklady a pořízení drobného hmotného majetku celkem ve výši 1 061 tis. Kč, ostatní služby ve výši 1 446 tis. Kč, opravy a údržbu majetku ve výši 700 tis. Kč, ostatní osobní náklady, které nebyly hrazeny z dotace na přímé náklady a odpisy majetku.

Největší objem příjmů z vlastní činnosti tvořily příjmy ze stravného ve výši 1 884 tis. Kč, které však škola současně účtovala ve stejné výši jako náklady na potraviny školní jídelny, dále příjmy za reklamu a příjmy za školní družinu a školní klub ve výši 188,8 tis. Kč. Ostatní výnosy školy ve výši 837,6 tis. Kč představovaly příjmy za bankovní úroky, příjmy za vzdělávací zájezd, lyžařský výcvik a jazykový kurz žáků, které škola realizovala bez zisku a ve stejné výši účtovala do nákladů, stejně jako příjmy za prodaný materiál ve výši 193 tis. Kč.

Výsledek hospodaření v hlavní činnosti činil 21,7 tis. Kč. V doplňkové činnosti měla škola příjmy z hostinské činnosti a pronájmu majetku. Výsledek hospodaření z doplňkové činnosti činil 14 tis. Kč, z toho zisk z hostinské činnosti byl 10 tis. Kč a z pronájmu majetku 4,7 tis. Kč. Celkový výsledek hospodaření za rok 2006 tak činil 36,4 tis. Kč.

3.2.2 Finanční hospodaření v roce 2007

V roce 2007 škola obdržela dotaci na přímé náklady na vzdělávání ve výši 20 391 tis. Kč, kterou proúčtovala do nákladů v celé výši pod účelovým znakem 33353. Na mzdové náklady bylo čerpáno 70,4 % dotace, na odvody zdravotního a sociálního pojištění, příděl do FKSP, učební pomůcky a ostatní náklady na vzdělávání bylo čerpáno celkem 29,6 % dotace.

Ze státního rozpočtu škola čerpala **neinvestiční účelovou dotaci** v rámci programu Státní informační politiky ve vzdělávání (SIPVZ) Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy:

- Program Konektivita – UZ 33245 15 000 Kč

Dotace byla škole poskytnuta na zajištění informačních a komunikačních technologií. Škola tyto prostředky využila na pořízení softwarových licencí a programového vybavení pro výuku.

Příspěvek zřizovatele na provozní výdaje školy byl čerpán ve výši 3 978 tis. Kč. Na úhradu provozních nákladů na plavecký výcvik žáků poskytl zřizovatel účelovou dotaci ve výši 154,7 tis. Kč. Příspěvky zřizovatele se na celkových výnosech školy v hlavní činnosti podílely 15 %.

Vlastní výnosy školy činily celkem 1 998 tis. Kč z tržeb za stravné, z poplatků za školní družinu a školní klub a z příjmů za reklamu. Ostatní výnosy z činnosti školy byly v celkové výši 566 tis. Kč, z toho bylo za bankovní úroky 40,8 tis. Kč, za vzdělávací zájezd, lyžařský výcvik a jazykový kurz 308 tis. Kč a za tržby z prodeje materiálu 177,9 tis. Kč.

Největší nákladová položka byla za potraviny pro školní jídelnu ve výši 1 799 tis. Kč, která byla zároveň proúčtována do výnosů jako příjem od strážníků. Náklady na energie v hlavní činnosti představovaly 35,2 % z provozního příspěvku zřizovatele. Další významnou položkou byly náklady na opravy a údržbu majetku, které byly celkem ve výši 1 393 tis. Kč, z toho 1 190 tis. Kč tvořily náklady na opravy budovy. Z investičního fondu škola proúčtovala do výnosů 290 tis. Kč na opravu sociálních zařízení. Ostatní náklady zahrnovaly náklady na ostatní služby, pojištění majetku, bankovní poplatky, tržby z prodeje materiálu a odpisy majetku.

Přehled výnosů a nákladů školy v roce 2007 je uveden v tabulce 3.5.

Tabulka 3.5 Přehled výnosů a nákladů základní školy za rok 2007 v Kč

VÝNOSY		NÁKLADY	
Hlavní činnost	27 478 421	Hlavní činnost	27 413 829
z toho		z toho	
dotace na přímé náklady	20 390 900	spotřeba materiálu	2 978 134
příspěvek na provoz	3 978 000	spotřeba energie	1 400 567
účelové dotace - zřizovatel	154 752	opravy a udržování	1 393 471
účelové dotace - ostatní	15 000	cestovné	81 428
výnosy z vlastní činnosti	1 998 654	ostatní služby	1 159 936
výnosy z prodeje materiálu	177 921	mzdové náklady	14 382 000
ostatní výnosy	388 578	sociální pojištění a náklady	5 401 589
čerpání fondů	374 616	ostatní náklady	616 704
Doplňková činnost	854 450	Doplňková činnost	806 752
z toho		z toho	
hostinská činnost	442 615	hostinská činnost	428 892
pronájem majetku	411 835	pronájem majetku	377 860
Výnosy celkem	28 332 871	Náklady celkem	28 220 581

Zdroj: Hlavní kniha účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk za období 2007, vlastní zpracování

Výsledek hospodaření v hlavní činnosti činil 64,6 tis. Kč. V doplňkové činnosti měla škola výnosy a náklady z pronájmu majetku a z poskytování hostinské činnosti. Výsledek hospodaření z doplňkové činnosti činil 47,7 tis. Kč. Celkový výsledek hospodaření školy za rok 2007 byl 112,3 tis. Kč.

3.2.3 Finanční hospodaření v roce 2008

V roce 2008 škola obdržela účelovou dotaci na přímé náklady na vzdělávání ve výši 19 959 tis. Kč. Na platy a ostatní osobní náklady škola čerpala částku 14 184 tis. Kč, to je ve výši 71 %. Zbývajících 29 % dotace škola použila na úhradu zákonných odvodů zdravotního a sociálního pojištění, přidělu do FKSP a ostatních nákladů na vzdělávání.

Ze státního rozpočtu škola obdržela **neinvestiční účelovou dotaci** Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy z rozvojového programu:

- Zvýšení nenárokových složek platů pedagogických pracovníků regionálního školství s ohledem na kvalitu jejich práce – UZ 33005 136 000 Kč

Tyto prostředky škola použila na platy pedagogických zaměstnanců a související zákonné odvody zdravotního a sociálního pojištění.

Zřizovatel poskytl škole příspěvek na provozní výdaje ve výši 3 978 tis. Kč a účelovou dotaci na provozní náklady plaveckého výcviku žáků ve výši 214,6 tis. Kč, která byla ve stejné výši proúčtována do nákladů. Příspěvky zřizovatele se na celkových výnosech školy v hlavní činnosti podílely 15,2 %.

Vlastní výnosy hlavní činnosti školy z tržeb za stravné, z poplatků za školní družinu a školní klub a z příjmů za reklamu činily v roce 2008 celkem 1 972 tis. Kč. Ostatní výnosy z činnosti školy činily celkem 837 tis. Kč, z toho byly příjmy za vzdělávací zájezd, lyžařský výcvik, jazykový kurz a exkurze ve výši 569 tis. Kč, za tržby z prodeje materiálu 176,4 tis. Kč a další výnosy a bankovní úroky ve výši 91,4 tis. Kč. Do výnosů bylo zúčtováno použití peněžních fondů. Z toho prostředky z rezervního fondu byly proúčtovány ve výši 64,5 tis. Kč. Prostředky z investičního fondu byly použity na posílení rozpočtu na opravy tělocvičny a učebny školy celkem ve výši 390,5 tis. Kč

Největší objem nákladů hlavní činnosti činily náklady na spotřebu materiálu, z toho náklady na potraviny pro školní jídelnu ve výši 1 763 tis. Kč, které byly zároveň proúčtovány do výnosů jako příjem od strávníků. Náklady na energie v hlavní činnosti byly ve výši 1 848 tis. Kč, což představovalo již 46,4 % z provozního příspěvku zřizovatele. Náklady na opravy a údržbu majetku byly ve výši 1 335 tis. Kč, z toho 1 209 tis. Kč činily náklady na opravy budovy. Ostatní náklady zahrnovaly pojištění majetku, bankovní poplatky, tržby z prodeje materiálu, odpisy majetku a ostatní služby.

Přehled o výnosech a nákladech školy v roce 2008 je uveden v tabulce 3.6.

Tabulka 3.6 Přehled výnosů a nákladů základní školy za rok 2008 v Kč

VÝNOSY		NÁKLADY	
Hlavní činnost	27 551 765	Hlavní činnost	27 527 636
z toho		z toho	
dotace na přímé náklady	19 959 000	spotřeba materiálu	2 486 280
příspěvek na provoz	3 978 000	spotřeba energie	1 847 860
úcelové dotace - zřizovatel	214 656	opravy a udržování	1 334 926
úcelové dotace - ostatní	136 000	cestovné	64 736
výnosy z vlastní činnosti	1 972 075	ostatní služby	1 512 920
výnosy z prodeje materiálu	176 442	mzdové náklady	14 321 621
ostatní výnosy	660 652	sociální pojištění a náklady	5 378 154
čerpání fondů	454 940	ostatní náklady	581 139
Doplňková činnost	823 685	Doplňková činnost	739 763
z toho		z toho	
hostinská činnost	426 958	hostinská činnost	404 885
pronájem majetku	396 727	pronájem majetku	334 878
Výnosy celkem	28 375 450	Náklady celkem	28 267 399

Zdroj: Hlavní kniha účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk za období 2008, vlastní zpracování

Výsledek hospodaření v hlavní činnosti za rok 2008 činil 24,1 tis. Kč. V doplňkové činnosti měla škola výnosy a náklady z pronájmu majetku a z poskytování hostinské činnosti. Výsledek hospodaření doplňkové činnosti činil 83,9 tis. Kč. Celkový výsledek hospodaření školy za rok 2008 byl 108 tis. Kč.

3.2.4 Finanční hospodaření v roce 2009

Úcelovou dotaci na přímé náklady na vzdělávání škola obdržela ve výši 19 460 tis. Kč a použila ji na úhradu mzdových nákladů ve výši 13 907 tis. Kč, což znamenalo 71 % z dotace a na úhradu zákonných odvodů zdravotního a sociálního pojištění, náhrad za nemocenské dávky, přidělu do FKSP a ostatních neinvestičních výdajů na vzdělávání ve výši 5 553 tis. Kč. Z celkové dotace škola nevyčerpala částku 272 Kč, která byla vrácena do státního rozpočtu v rámci finančního vypořádání dotace.

Ze státního rozpočtu škola obdržela **neinvestiční úcelové dotace** z rozvojových programů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy:

- Zvýšení nenárokových složek platů a motivačních složek mezd pedagogických pracovníků s ohledem na kvalitu jejich práce – UZ 33005 1 172 000 Kč
- Posílení úrovně odměňování nepedagogických pracovníků – UZ 33016 171 000 Kč
- Podpora řešení dopadu meziročního snížení počtu žáků a s ním spojené nutnosti snižování počtu zaměstnanců regionálního školství zřizovaného ÚSC („Hustota“) a podpora řešení specifických problémů regionálního školství v působnosti ÚSC („Specifika“) – UZ 33015 168 640 Kč

Finanční prostředky z těchto dotačních programů škola použila na úhradu mzdových nákladů pedagogických a nepedagogických zaměstnanců a zákonných odvodů zdravotního a sociálního pojištění. Prostředky z rozvojového programu „Hustota“ a „Specifika“ nebyly zcela vyčerpány a částka 460 Kč byla vrácena do státního rozpočtu v rámci finančního vypořádání dotace.

- Školní vybavení pro žáky 1. ročníku základního vzdělávání – UZ 33017 64 000 Kč
- Dotace na rozvoj ICT na školách – UZ 00019 4 150 Kč

Tyto finanční prostředky byly použity na školní vybavení 1. tříd a na zakoupení výukového software a byly vyčerpány.

Příspěvek zřizovatele na provozní výdaje školy byl opět ve výši 3 978 tis. Kč a účelová dotace na provozní náklady plaveckého výcvik žáků činila 168,5 tis. Kč a byla ve stejné výši proúčtována do nákladů. Příspěvky zřizovatele se na celkových výnosech školy v hlavní činnosti podílely 14,5 %.

Škola získala od zřizovatele investiční dotaci na pořízení dlouhodobého hmotného majetku ve výši 110 tis. Kč, za kterou pořídila varné zařízení do školní jídelny.

Vlastní výnosy školy činily celkem 1 997 tis. Kč z příjmů za stravné a z poplatků za školní družinu a školní klub. Ostatní výnosy z činnosti školy byly v celkové výši 881,8 tis. Kč, z toho bylo za bankovní úroky 36,7 tis. Kč, za vzdělávací zájezd, lyžařský výcvik a jazykový kurz 635,5 tis. Kč a za tržby z prodeje materiálu 169 tis. Kč. Do výnosů bylo zaúčtováno použití peněžních fondů. Rezervní fond byl čerpán ve výši 284,6 tis. Kč a investiční fond byl použit ve výši 206 tis. Kč na krytí nákladů na opravy a údržbu majetku.

Náklady na spotřebu materiálu hlavní činnosti činily 3 079 tis. Kč, z toho náklady na potraviny pro školní jídelnu byly ve výši 1 794 tis. Kč. Náklady na energie v hlavní činnosti vzrostly na 2 014 tis. Kč, což činilo již 50,6 % z provozního příspěvku zřizovatele. Náklady na opravy a údržbu majetku byly ve výši 1 114 tis. Kč, z toho náklady na opravy budovy činily 1 028 tis. Kč. Ostatní náklady zahrnovaly pojištění majetku, bankovní poplatky, tržby z prodeje materiálu, technické zhodnocení a odpisy majetku a náklady na ostatní služby. V tabulce 3.7 jsou uvedeny výnosy a náklady školy v roce 2009.

Tabulka 3.7 Přehled výnosů a nákladů základní školy za rok 2009 v Kč

VÝNOSY		NÁKLADY	
Hlavní činnost	28 556 484	Hlavní činnost	28 574 147
z toho		z toho	
dotace na přímé náklady	19 460 428	spotřeba materiálu	3 079 121
příspěvek na provoz	3 978 000	spotřeba energie	2 014 234
úcelové dotace - zřizovatel	168 480	opravy a udržování	1 114 101
úcelové dotace - ostatní	1 579 790	cestovné	69 875
výnosy z vlastní činnosti	1 997 381	ostatní služby	1 464 128
výnosy z prodeje materiálu	169 367	mzdové náklady	15 050 178
ostatní výnosy	712 451	sociální pojištění a náklady	5 301 445
čerpání fondů	490 587	ostatní náklady	481 065
Doplňková činnost	814 632	Doplňková činnost	761 119
z toho		z toho	
hostinská činnost	428 363	hostinská činnost	418 103
pronájem majetku	386 269	pronájem majetku	343 016
Výnosy celkem	29 371 116	Náklady celkem	29 335 266

Zdroj: Hlavní kniha účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk za období 2009, vlastní zpracování

Výsledek hospodaření v hlavní činnosti za rok 2009 vykazoval ztrátu ve výši 17,7 tis. Kč. Výsledek hospodaření doplňkové činnosti z pronájmu majetku a z hostinské činnosti byl ve výši 53,5 tis. Kč. Z této částky byla pokryta ztráta hlavní činnosti a celkový výsledek hospodaření školy za rok 2009 tak dosáhl výše 35,8 tis. Kč.

3.2.5 Finanční hospodaření v roce 2010

Škola v roce 2010 obdržela úcelovou dotaci na přímé náklady na vzdělávání celkem ve výši 20 063 tis. Kč. Částka na úhradu mzdových nákladů činila 14 464 tis. Kč, což představovalo 72 % z výše dotace. Částka na úhradu zákonných odvodů zdravotního a sociálního pojištění,

náhrad za nemocenské dávky, přidělu do FKSP a ostatních neinvestičních výdajů na vzdělávání činila 5 599 tis. Kč, to je celkem 28 % z dotace.

Ze státního rozpočtu škola obdržela **neinvestiční účelovou dotaci** Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy z rozvojového programu:

- Podpora řešení dopadu meziročního snížení počtu žáků a s ním spojené nutnosti snižování počtu zaměstnanců regionálního školství zřizovaného ÚSC („Hustota“) a podpora řešení specifických problémů regionálního školství v působnosti ÚSC („Specifika“) – UZ 33015 128 403 Kč
- Školní vybavení pro žáky 1. ročníku základního vzdělávání – UZ 33017 59 000 Kč

Od krajského úřadu Olomouckého kraje škola získala účelovou dotaci z projektu

- Podporou pravidelného pohybu ke zdraví – UZ 00340 14 000 Kč

Prostředky z této dotace byly použity na nákup tělocvičného náradí pro žáky I. stupně. Všechny získané účelové prostředky škola profinancovala v plné výši.

Přehled o výnosech a nákladech školy v roce 2010 je uveden v tabulce 3.8.

Tabulka 3.8 Přehled výnosů a nákladů základní školy za rok 2010 v Kč

VÝNOSY		NÁKLADY	
Hlavní činnost	27 094 269	Hlavní činnost	27 091 915
z toho		z toho	
dotace na přímé náklady	20 063 300	spotřeba materiálu	3 038 255
příspěvek na provoz	3 978 000	spotřeba energie	2 100 406
účelové dotace - zřizovatel	220 896	opravy a udržování	490 460
účelové dotace - ostatní	201 403	cestovné	34 407
výnosy z vlastní činnosti	2 244 101	ostatní služby	1 089 058
výnosy z prodeje materiálu	186 761	mzdové náklady	14 593 739
ostatní výnosy	197 074	sociální pojištění a náklady	5 322 336
čerpání fondů	2 734	ostatní náklady	423 254
Doplňková činnost	831 837	Doplňková činnost	810 995
z toho		z toho	
hostinská činnost	467 268	hostinská činnost	458 287
pronájem majetku	364 569	pronájem majetku	352 708
Výnosy celkem	27 926 106	Náklady celkem	27 902 910

Zdroj: Hlavní kniha účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk za období 2010, vlastní zpracování

Příspěvek zřizovatele na provozní výdaje školy byl poskytnut ve výši 3 978 tis. Kč. I v tomto roce škola obdržela účelovou dotaci na provozní náklady plaveckého výcviku žáků ve výši 220,9 tis. Kč, která byla ve stejné výši proúčtována do nákladů. Příspěvky zřizovatele v tomto roce činily 15,5 % z celkových výnosů hlavní činnosti školy.

Výnosy z vlastní činnosti školy z příjmů za stravné a z poplatků za školní družinu a školní klub činily celkem 2 244 tis. Kč. Ostatní výnosy z činnosti školy, včetně příjmů za lyžařský výcvik a jazykový kurz a bankovní úroky, činily celkem 197 tis. Kč. Do výnosů bylo zaúčtováno použití peněžních fondů ve výši 2,7 tis. Kč, z toho z rezervního fondu ve výši 0,8 tis. Kč a z fondu kulturních a sociálních potřeb ve výši 1,9 tis. Kč.

Náklady na spotřebu materiálu hlavní činnosti byly ve výši 3 038 tis. Kč, z toho náklady na potraviny pro školní jídelnu byly ve výši 1 993 tis. Kč. Náklady na energie v hlavní činnosti opět vzrostly, a to na částku 2 100 tis. Kč, což znamenalo 52,8 % provozního příspěvku zřizovatele. Náklady na opravy a údržbu majetku byly ve výši 490,5 tis. Kč, z toho náklady na opravy budovy činily 428 tis. Kč. Ostatní náklady zahrnovaly pojištění majetku, bankovní poplatky, tržby z prodeje materiálu, pojistné, odpisy majetku a náklady na ostatní služby.

Výsledek hospodaření v hlavní činnosti za rok 2010 činil 2,3 tis. Kč. Výsledek hospodaření doplňkové činnosti za pronájem majetku a hostinskou činnost činil 20,8 tis. Kč. Celkový výsledek hospodaření školy za rok 2010 byl ve výši 23,1 tis. Kč.

4 ZHODNOCENÍ HOSPODAŘENÍ ZÁKLADNÍ ŠKOLY

V této části bude provedeno zhodnocení hospodaření základní školy za sledované období let 2006 – 2010. Budou porovnány a zhodnoceny jednotlivé výnosy školy a náklady, které mají největší vliv na hospodaření, výsledek hospodaření a hospodaření s peněžními fondy školy.

4.1 Zdroje financování základní školy

Základní škola jako příspěvková organizace hospodařila především s finančními prostředky získanými z veřejných rozpočtů formou příspěvků a dotací. Tyto prostředky představovaly v průměru za sledované roky 2006 - 2010 86,3 % všech výnosů školy. Ostatní vlastní výnosy školy v rámci hlavní i vedlejší činnosti činily v průměru 13,7 % z celkových výnosů. Podíl jednotlivých výnosů na celkových výnosech školy je uveden v tabulce 4.1.

Tabulka 4.1. Výnosy základní školy v letech 2006 – 2010 v tis. Kč

VÝNOSY	rok 2006		rok 2007		rok 2008		rok 2009		rok 2010	
	tis. Kč	podíl v %	tis. Kč	podíl v %	tis. Kč	podíl v %	tis. Kč	podíl v %	tis. Kč	podíl v %
Příspěvek na provoz	3978	13,9	3978	14,0	3978	14,0	3978	13,5	3978	14,3
Dotace na přímé náklady	20082	70,0	20391	72,0	19959	70,4	19461	66,3	20063	71,8
Účelové dotace	650	2,2	170	0,6	350	1,2	1748	6,0	422	1,5
Ostatní výnosy	3990	13,9	3794	13,4	4088	14,4	4184	14,2	3463	12,4
Celkem	28700	100,0	28333	100,0	28375	100,0	29371	100,0	27926	100,0

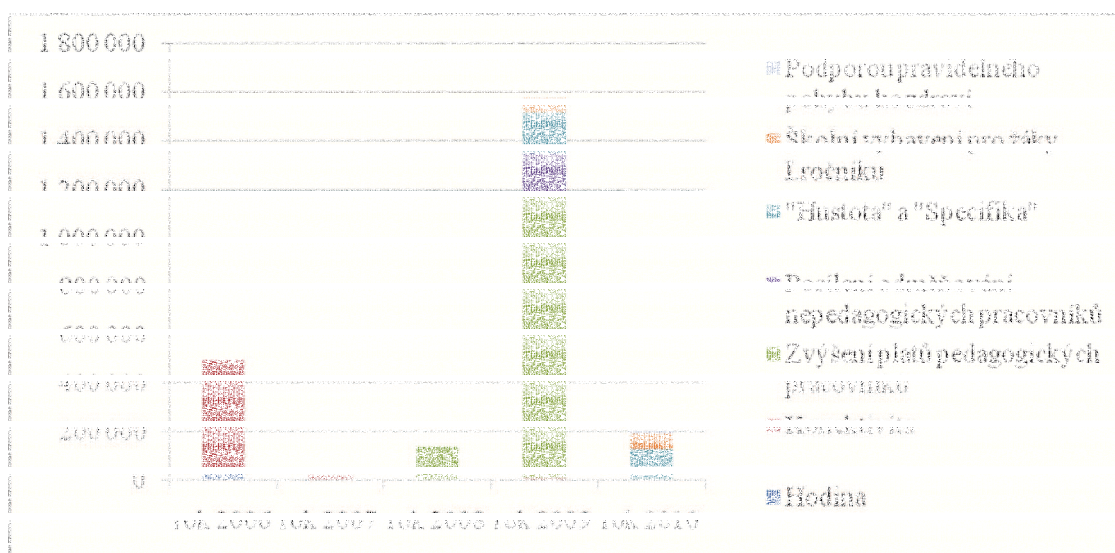
Zdroj: Hlavní knihy účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

Největší podíl z celkových výnosů školy tvořily **dotace na přímé náklady na vzdělávání**, které činily v průměru za sledované období 70 % všech výnosů školy. Tyto prostředky škola ve sledovaných letech čerpala v plné výši, s výjimkou roku 2009, kdy škola nevyčerpala částku ve výši 272 Kč za ostatní osobní náklady a tyto prostředky vracela do státního rozpočtu. Z těchto prostředků škola čerpala ve sledovaných letech v průměru 71 % na platy zaměstnanců a ostatní osobní náklady a 26 % na zákonné pojištění a zákonné náklady. Prostředky na ostatní neinvestiční výdaje (ONIV) činily v průměru 3 % z dotace, ale jejich výše každoročně kolísala. Od roku 2010 došlo k výraznějšímu snížení těchto prostředků

a podíl z dotace v tomto roce činil již jen 2 %. Nepříznivý pokles finančních prostředků na ONIV pokračoval i v roce 2011.²⁴

V každém sledovaném roce se škola snažila posílit svůj rozpočet prostřednictvím **neinvestičních účelových dotací** ze státního rozpočtu a z rozpočtu Olomouckého kraje. Celkem tak za sledované období získala z těchto rozpočtů finanční prostředky ve výši 2 425 tis. Kč. Výše získaných finančních prostředků v jednotlivých letech i počet dotací se výrazně lišily. Největší objem finančních prostředků škola obdržela v roce 2009, a to ve výši 1 578 tis. Kč z celkem pěti dotací, což představovalo 5,4 % z celkových výnosů v tomto roce. Nejméně prostředků obdržela v roce 2007, a to 15 tis. Kč. Celkový přehled jednotlivých účelových dotací je znázorněn v grafu č. 4.1.

Graf 4.1 Neinvestiční účelové dotace ze státního rozpočtu a z rozpočtu Olomouckého kraje v letech 2006 – 2010 v Kč

Zdroj: Hlavní knihy účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

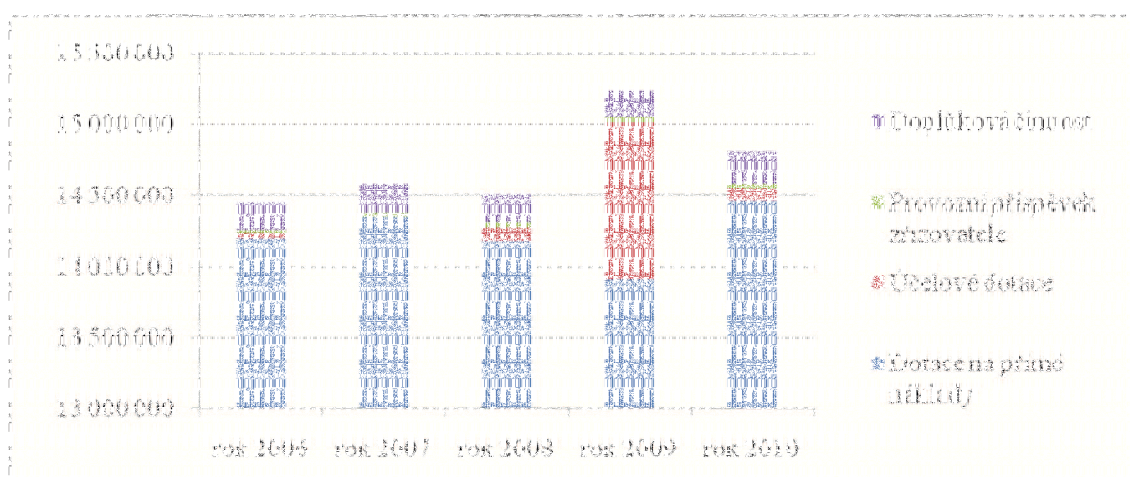
Z celkového objemu těchto získaných účelových dotací škola použila 25 % prostředků na úhradu neinvestičních výdajů, zejména na pořízení informačních a komunikačních technologií, zařízení pro zlepšení výuky, učebních pomůcek, školního vybavení 1. tříd, na pořízení netradičního sportovního náčiní a na školení pedagogů. Převážnou část prostředků z účelových dotací škola ve sledovaném období použila na posílení rozpočtu na platy zaměstnanců, a to celkem ve výši 55 %. Na odvody zdravotního sociálního pojištění a přidělu do FKSP škola použila celkem 20 % prostředků z dotací.

²⁴ Příloha č. 1: Dotace na přímé náklady v letech 2006 - 2010

V roce 2011 škola získala investiční i neinvestiční účelové prostředky z projektu „Škola jazykům otevřená“ v rámci Regionálního operačního programu Střední Morava. Tento operační program byl financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Dotace byla poskytnuta ve výši 2 070 tis. Kč a město Šumperk přispělo v rámci spoluúčasti částkou 328,8 tis. Kč. Tyto prostředky škola použila na vybavení dvou jazykových laboratoří, dvou jazykových učeben a na modernizaci učeben informačních a komunikačních technologií.

Největší nákladovou položku školy představovaly výdaje na platy zaměstnanců. Na celkových nákladech se podílely v průměru ve výši 52 %.²⁵ Náklady na platy byly v převážné míře financovány z dotace na přímé náklady na vzdělávání a z ostatních účelových dotací. Pouze necelá 2 % byla hrazena z doplňkové činnosti a provozní dotace zřizovatele. Tyto prostředky nepodléhaly mzdovému limitu a byly vypláceny nad jeho rámec. V letech 2006 – 2008 se dotace na přímé náklady na platy pohybovaly v přibližně stejné výši. V roce 2009 došlo k poklesu dotace na přímé náklady na platy zaměstnanců na 13 907 tis. Kč. Zbývající mzdové prostředky škola financovala z rozvojových programů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, které byly určeny na posílení odměňování pedagogických i nepedagogických pracovníků. Od roku 2010 se dotace na přímé náklady určené na platy opět zvýšily, byly nejvyšší za sledované roky ve výši 14 464 tis. Kč. Přehled vynaložených nákladů na platy a zdrojů financování je znázorněn v grafu 4.2.

Graf 4.2 Náklady na platy zaměstnanců a zdroje financování v letech 2006 – 2010 v Kč

Zdroj: Hlavní knihy účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

V roce 2011 škola opět obdržela účelové dotace MŠMT na posílení platové úrovně pedagogických pracovníků a prostředky z programu „Hustota“ a Specifika“ na podporu

²⁵ Příloha č. 2: Náklady v letech 2006 - 2010

dopadu meziročního snižování počtu žáků a zaměstnanců a řešení specifických problémů regionálního školství v celkové výši 784,9 tis. Kč.

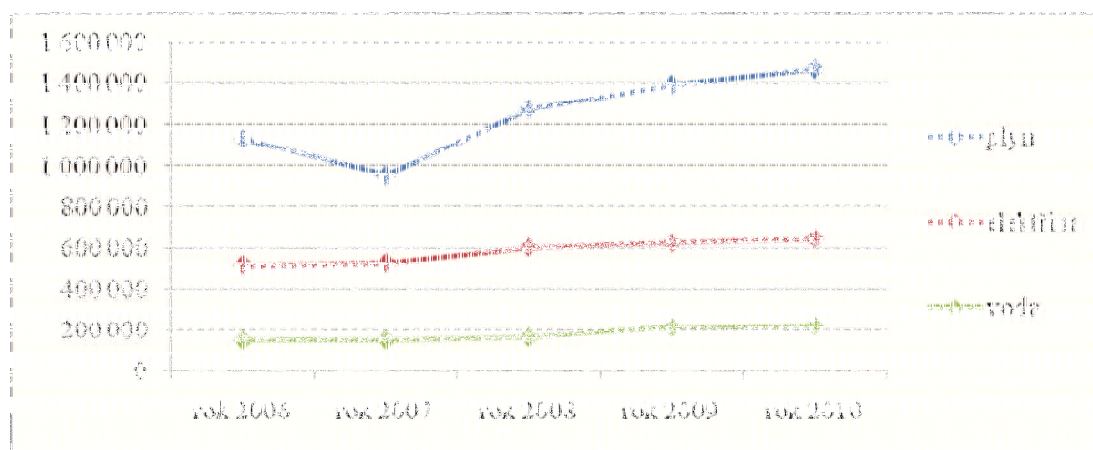
S výší nákladů na platy souvisí zákonné sociální pojištění a sociální náklady, které byly pro školu druhou největší nákladovou položkou, a to v průměrné výši 19 % z celkových nákladů za sledované období.

Škola také každoročně získala **neinvestiční účelovou dotaci od zřizovatele** na úhradu provozních nákladů plaveckého výcviku žáků. Celkem za sledované období škola obdržela 916 tis. Kč a tyto prostředky ve stejné výši proúčtovala do nákladů. Ostatní náklady za lekce plaveckého výcviku byly financovány z dotace na přímé výdaje Olomouckého kraje. V roce 2009 zřizovatel poskytl škole také **investiční dotaci** ve výši 110 tis. Kč na pořízení dlouhodobého hmotného majetku.

Zřizovatel poskytoval škole **příspěvek na provozní výdaje**, který činil v průměru za sledované období 13,9 % z celkových výnosů školy. Škola obdržela ve všech sledovaných letech 2006 – 2010 roční příspěvek ve výši 3 978 tis. Kč. V roce 2011 byl tento příspěvek škole snížen o 100 tis. Kč z důvodu předpokládané úspory nákladů za energie.

Z provozního příspěvku zřizovatele škola hradila především spotřebované energie, opravy a údržbu majetku, odpisy majetku, materiál a ostatní služby v rámci své hlavní činnosti. Největší položkou hrazenou z rozpočtu zřizovatele byly **náklady na energie**. Jak je patrné z grafu 4.3, náklady na energie se postupně zvyšovaly. V průměru činily tyto náklady 7 % z celkových nákladů školy ve sledovaném období. Z celkových nákladů na spotřebu energie bylo hrazeno 89 % nákladů z provozní dotace zřizovatele a 11 % z doplňkové činnosti školy.

Graf 4.3 Celkové náklady na spotřebu energií v letech 2006 – 2010 v tis. Kč

Zdroj: Rozbor hospodaření Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

Z nákladů na energie škola vynakládala v letech 2006 – 2010 nejvíce prostředků na spotřebu plynu, a to v průměru 62 %, podíl nákladů na elektřinu činil 29 % a podíl nákladů na spotřebu vody 9 % z celkových nákladů. V roce 2011 škola pronajala vlastní plynovou kotelnu a změnila dodavatele tepelné energie, což se pozitivně projevilo ve výrazném snížení nákladů za plyn v tomto roce oproti roku 2010, a to o 25,88 %. ²⁶

Vzhledem k tomu, že se výše provozního příspěvku zřizovatele v letech 2006 – 2010 nezvyšovala, s růstem nákladů na spotřebu energií rostl také podíl těchto nákladů na celkovém příspěvku zřizovatele, jak je patrné i z tabulky 4.2.

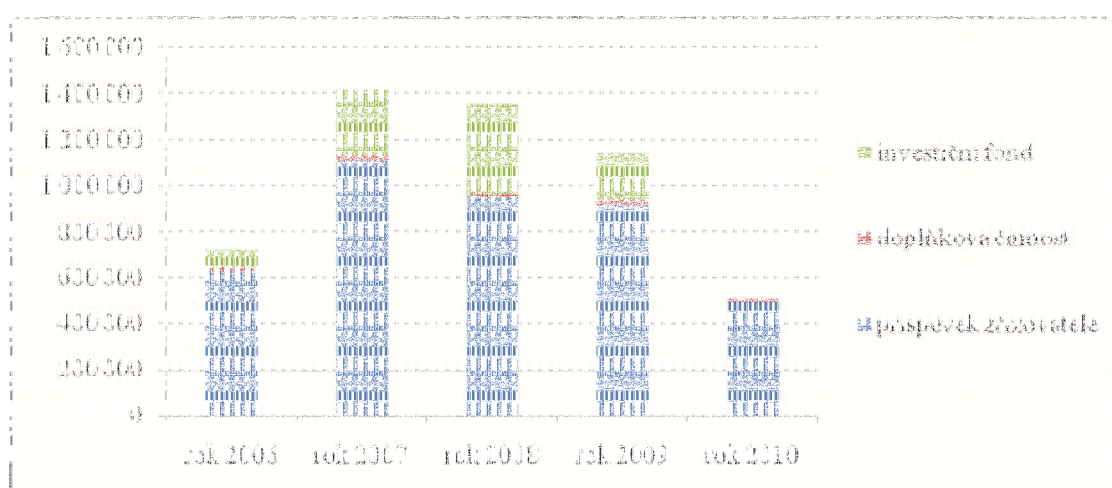
Tabulka 4.2 Podíl nákladů na energie z příspěvku zřizovatele v letech 2006 – 2010

Podíl nákladů na energie z příspěvku zřizovatele	rok 2006	rok 2007	rok 2008	rok 2009	rok 2010
	39,78 %	35,21 %	46,45 %	50,63 %	52,80 %

Zdroj: Rozbor hospodaření Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

Další významnou nákladovou položkou hrazenou v převážné míře z příspěvku zřizovatele byly náklady školy na **opravy a údržbu majetku**. Tyto náklady představovaly v průměru za sledované období 20,5 % nákladů z příspěvku zřizovatele. V grafu 4.4 je znázorněna výše a zdroje financování oprav majetku školy.

Graf 4.4 Zdroje financování oprav majetku z rozpočtu školy v letech 2006 – 2010 v Kč

Zdroj: Rozbor hospodaření Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

²⁶ Příloha č. 3: Náklady na energie hlavní činnosti v letech 2006 – 2011

Ve spolupráci se zřizovatelem škola postupně částečně zrealizovala plánované opravy budovy a každým rokem investovala prostředky do modernizace a údržby majetku školy. Na financování oprav škola použila také prostředky z výnosů doplňkové činnosti, které představovaly v průměru 2,4 % z celkových nákladů na opravy, a část prostředků ve výši 15,6 % nákladů na opravy za sledované období škola financovala ze svého investičního fondu.²⁷ Z prostředků fondu škola hradila opravy sociálních zařízení, opravu hudební učebny, nové podlahy v tělocvičně a opravu okapů.

Z příspěvku zřizovatele na provoz byly také kryty náklady na **odpisy majetku** v hlavní činnosti. Část nákladů na odpisy majetku, který byl využíván i v rámci doplňkové činnosti, byla kryta výnosy z doplňkové činnosti. Přehled nákladů na odpisy je uveden v tabulce 4.3.

Tabulka 4.3. Náklady na odpisy školy v letech 2006 – 2010 v Kč

Náklady na odpisy	rok 2006	rok 2007	rok 2008	rok 2009	rok 2010
Hlavní činnost	360 151	362 305	336 097	228 546	153 950
Doplňková činnost	14 831	16 517	14 160	10 811	9 710
Celkem	374 982	378 822	350 257	239 357	163 660

Zdroj: Rozbor hospodaření Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

Ve sledovaných letech škola odepisovala dlouhodobý hmotný majetek a technické zhodnocení budovy. Výše ročních odpisů byla odvislá od investičních výdajů školy v předchozích letech. Ve sledovaných letech škola poříдила investiční majetek v roce 2006, 2009 a 2010, kdy poříдила zařízení do školní kuchyně a mycí stroj v celkové hodnotě 493,5 tis. Kč. Z tabulky 4.3 je zřejmý pokles nákladů na odpisy od roku 2009. Náklady na odpisy představovaly v průměru za sledované období 7,3 % nákladů z příspěvku zřizovatele

Škola měla v rámci své hlavní činnosti také další **vlastní výnosy**. Ty se podílely na celkových výnosech školy za sledované období v průměru 10,8 %. Byly to především příjmy z činností, které byly ve stejné výši zúčtovány do nákladů na spotřebu materiálu a ostatní služby. Největší položku tvořily příjmy ze stravného, které byly proúčtovány do nákladů za potraviny, příjmy z prodeje materiálu a příjmy od žáků za jazykové kurzy, vzdělávací zájezdy a lyžařské výcviky, které škola poskytuje bez zisku. Další výnosy měla škola za reklamu, náhrady škod, bankovní úroky a příjmy za školní družinu a školní klub.

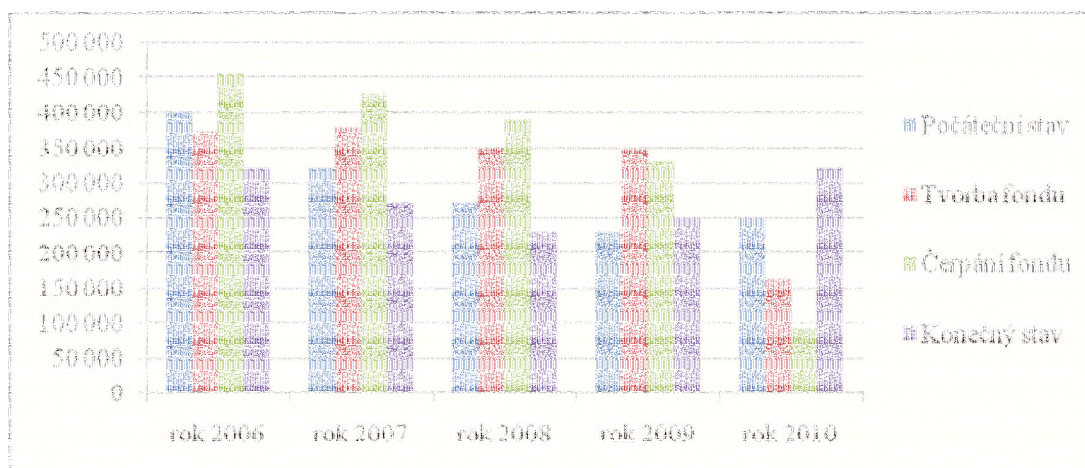
²⁷ Příloha č. 4: Náklady na opravy a údržbu majetku v letech 2006 – 2010

4.2 Peněžní fondy základní školy

Škola také využívala k financování hlavní činnosti finančních prostředků svých peněžních fondů, s nimiž hospodařila v souladu se zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Investiční fond sloužil škole k pořízování investičního majetku a financování jeho oprav. Hlavním zdrojem fondu byly proúčtované odpisy hmotného a nehmotného majetku dle schváleného odpisového plánu a investiční dotace zřizovatele.²⁸ Od roku 2009 došlo k poklesu přidělu do investičního fondu z odpisů majetku. V tomto roce byl fond tvořen z odpisů ve výši 239 tis. Kč. Dalším zdrojem byla investiční dotace zřizovatele ve výši 110 tis. Kč na pořízení varného zařízení do školní kuchyně, která byla z fondu současně profinancována. Nejvíce finančních prostředků škola proinvestovala v roce 2006. V dalších letech se výše čerpání fondu snižovala, nejméně prostředků škola použila v roce 2010. Přehled tvorby a čerpání fondu je znázorněn v grafu 4.5.

Graf 4.5. Investiční fond v letech 2006 – 2010 v Kč

Zdroj: Rozbor hospodaření Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

Z fondu škola hradila technické zhodnocení kotelny a zařízení školního hřiště, které bylo následně účetně předáno zřizovateli, opravy a technické zhodnocení budovy a majetku. Dále z fondu škola pořídila zařízení do školní kuchyně a stroj na mytí podlah.

Ve sledovaném období škola tvořila **rezervní fond** přidělem ze zlepšeného výsledku hospodaření a v letech 2006 až 2008 i z finančních darů od fyzických i právnických osob.²⁹ Finanční prostředky rezervního fondu škola čerpala na pořízení drobného hmotného majetku,

²⁸ Příloha č. 5: Investiční fond v letech 2006 - 2010

²⁹ Příloha č. 6: Rezervní fond v letech 2006 - 2010

na nákup knih, časopisů, učebních pomůcek a pracovních sešitů, na cestovné a školení zaměstnanců, na technické zhodnocení majetku a jiné ostatní náklady. Přehled výše a způsobu tvorby fondu a jeho čerpání je znázorněn v grafu 4.6.

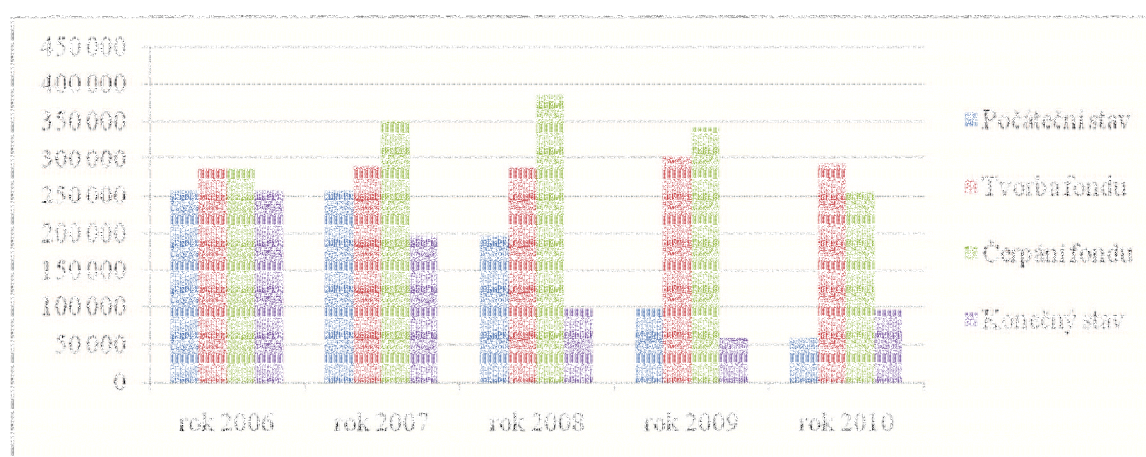
Graf 4.6 Tvorba a čerpání rezervního fondu v letech 2006 – 2010 v Kč

Zdroj: Rozbor hospodaření Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

Fond kulturních a sociálních potřeb byl tvořen přidělem z rozpočtu školy ve výši 2 % ročního objemu nákladů zúčtovaných na platy a náhrady platů v daném roce. Od roku 2011 byl přiděl do fondu snížen vyhláškou č. 365/2010 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb na 1 %. Z fondu škola poskytovala zaměstnancům příspěvky na stravování, kulturní a sportovní akce, peněžní dary, penzijní připojištění a fond byl použit také na zlepšení pracovního prostředí a na předplatné časopisů.³⁰ Přehled o tvorbě a čerpání FKSP je znázorněn v grafu 4.7.

Graf 4.7 Fond kulturních a sociálních potřeb v letech 2006 – 2010 v Kč

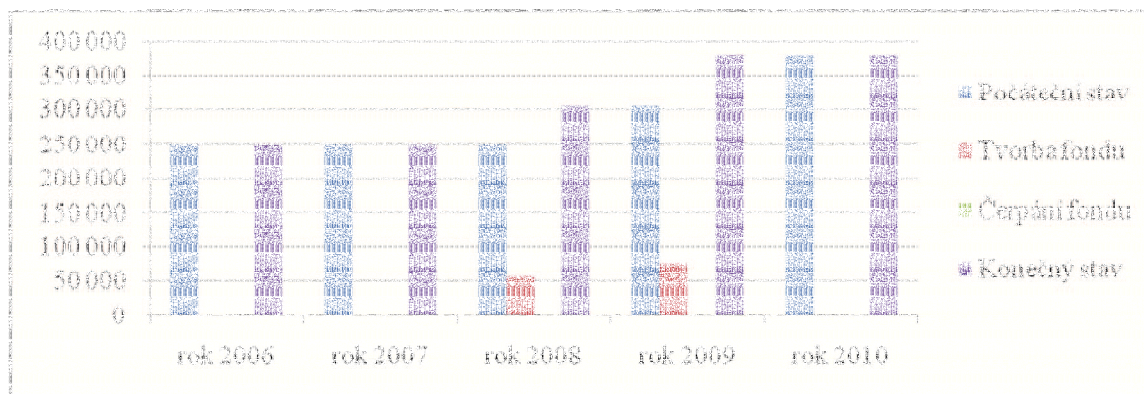

Zdroj: Hlavní knihy účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

³⁰ Příloha č. 7: Fond kulturních a sociálních potřeb v letech 2006 - 2010

Fond odměn základní škola tvořila přidělem ze zlepšeného výsledku hospodaření po jeho schválení zřizovatelem v následujícím roce. Do fondu může škola převést až 80 % výsledku hospodaření a tyto prostředky dále použít na odměny zaměstnanců nebo k financování případného překročení prostředků na platy. Z uvedeného grafu 4.8 je patrné, že fond odměn byl tvořen přidělem z výsledku hospodaření v letech 2008 a 2009, ale za celé sledované období nebyl čerpán.

Graf 4.8 Fond odměn v letech 2006 – 2010 v Kč

Zdroj: Rozbor hospodaření Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

Peněžní prostředky všech fondů jsou uloženy na běžném bankovním účtu školy a v účetnictví jsou odlišeny analytickými účty. Všechny peněžní fondy byly ve sledovaných letech kryty finančními prostředky.

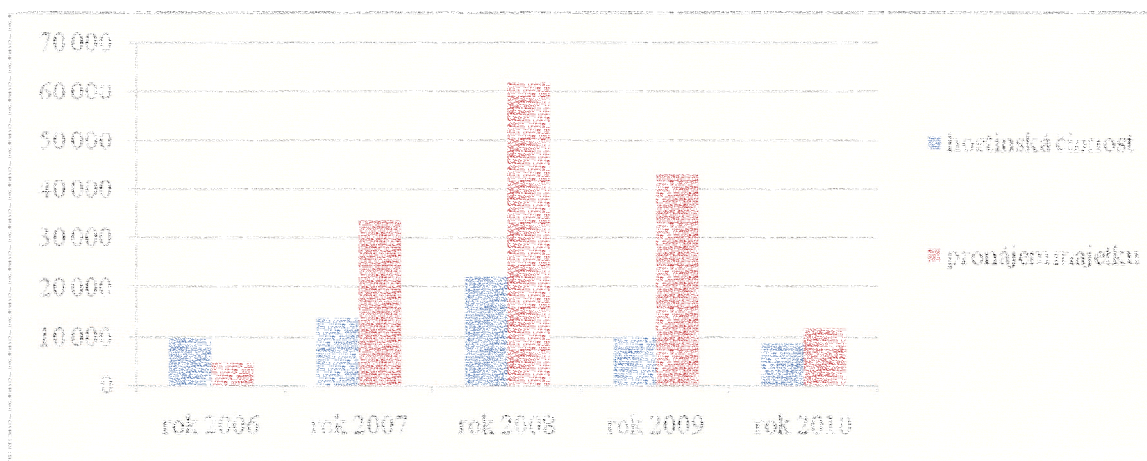
4.3 Výsledek hospodaření základní školy

Výsledek hospodaření dosahovaný v **hlavní činnosti** školy v jednotlivých sledovaných letech nebyl zcela vyrovnaný. Nejlepšího výsledku hospodaření škola dosáhla v roce 2007, a to ve výši 64 592 Kč. V roce 2009 byl její výsledek hospodaření záporný ve výši – 17 663 Kč. V tomto roce byly výnosy i náklady školy nejvyšší za sledované období, a to zejména z důvodu získání účelových dotací ze státního rozpočtu ve výši 1 579 tis. Kč. Vzhledem k tomu, že tyto prostředky byly poskytnuty jako závazný ukazatel, kdy nevyčerpanou částku z těchto dotací ve výši 460 Kč byla škola povinna v rámci finančního vypořádání vrátit zpět do státního rozpočtu, neměly tyto prostředky vliv na dosažený výsledek hospodaření v tomto roce. Nejnižší kladný výsledek za sledované období byl v roce 2010 ve výši 2 354 Kč. V tomto roce měla škola i nejnižší výnosy a náklady za sledované období.³¹

³¹ Příloha č. 8: Výsledek hospodaření hlavní činnosti školy v letech 2006 - 2010

Škola provozovala **doplňkovou činnost**, která jí umožňovala zlepšit celkový výsledek hospodaření. Ve sledovaném období měla škola zisk z provozování hostinské činnosti, kterou poskytovala pro ostatní strávnicky školní jídelny, kteří nebyli žáky ani zaměstnanci školy a z pronájmu prostor školy, především tělocvičen a tříd. Přehled výsledků hospodaření za jednotlivé doplňkové činnosti je znázorněn v grafu 4.9.

Graf 4.9 Výsledky hospodaření jednotlivých doplňkových činností v letech 2006 – 2010 v Kč

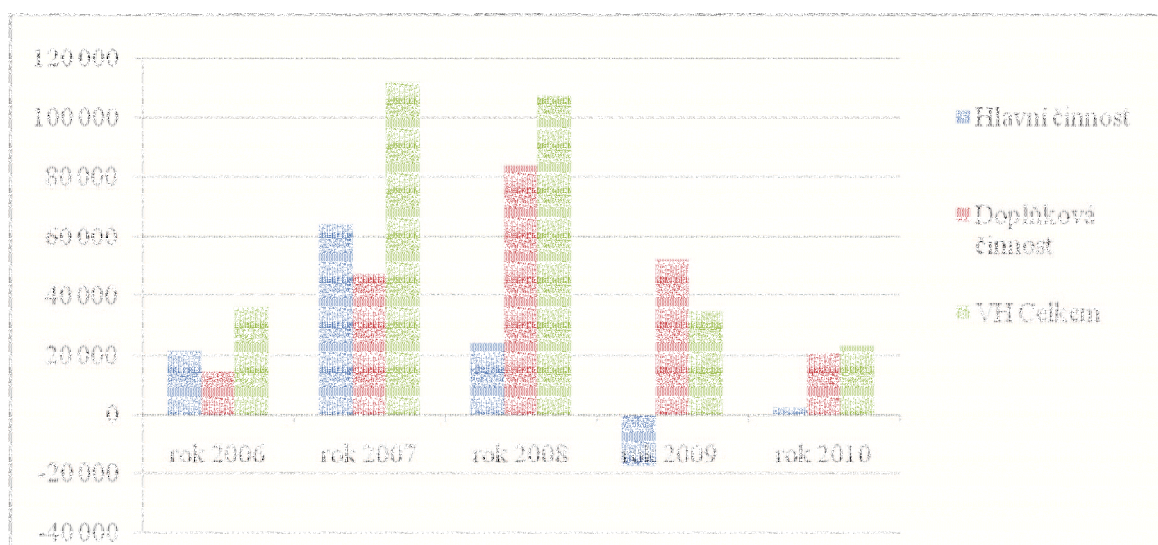
Zdroj: Hlavní knihy účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

Ve všech sledovaných letech škola dosáhla v doplňkové činnosti kladného výsledku hospodaření. Největšího výsledku hospodaření škola dosáhla v roce 2008 a nejnižšího v roce 2006. Většího zisku škola dosahovala z pronájmu majetku. Podíl výsledku hospodaření z pronájmu majetku na celkovém výsledku hospodaření z doplňkové činnosti činil 70,5 %. Celkem za sledované období škola získala ze zisku z doplňkové činnosti 220,6 tis. Kč.³²

Celkový výsledek hospodaření základní školy byl tvořen součtem výsledku hospodaření za hlavní a doplňkovou činnost. Výsledky hospodaření ve sledovaných letech v hlavní i doplňkové činnosti kolísaly. Ve všech sledovaných letech škola dosáhla kladného celkového výsledku hospodaření. Ztráta, kterou škola dosáhla v roce 2009 v hlavní činnosti, byla pokryta kladným výsledkem hospodaření z doplňkové činnosti. Nejlepšího výsledku hospodaření škola dosáhla v letech 2007 a 2008, kdy přesáhl výši 100 tis. Kč. Od roku 2009 se výsledek hospodaření školy snižoval v hlavní i doplňkové činnosti. V roce 2011 škola opět v hlavní činnosti vykázala ztrátu z hospodaření, kterou pokryla ze zisku doplňkové činnosti. Výsledek hospodaření z hlavní a doplňkové činnosti a celkový výsledek hospodaření za sledované období je znázorněn v grafu 4.10.

³² Příloha č. 9: Doplňková činnost školy v letech 2006 – 2010

Graf 4.10 Celkový výsledek hospodaření základní školy v letech 2006 – 2010 v Kč

Zdroj: Hlavní knihy účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

Přehled výnosů a nákladů základní školy za hlavní i doplňkovou činnost a výsledky hospodaření v jednotlivých sledovaných letech 2006 – 2010 jsou uvedeny v příloze č. 10.³³

Zlepšený výsledek hospodaření byl po schválení zřizovatelem převáděn do peněžních fondů školy. Rozdělení výsledku hospodaření do peněžních fondů v jednotlivých letech je uveden v tabulce 4.4.

Tabulka 4.4 Rozdělení výsledku hospodaření za období 2006 – 2010 do peněžních fondů v Kč

Rozdělení VH do fondů	rok 2006	rok 2007	rok 2008	rok 2009	rok 2010
Rezervní fond	36 406	56 145	32 416	35 849	23 196
Fond odměn	0	56 145	75 635	0	0

Zdroj: Hlavní knihy účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

V každém sledovaném roce škola převedla zlepšený výsledek hospodaření do rezervního fondu. V letech 2007 a 2008, kdy její výsledek hospodaření přesáhl 100 tis. Kč, část prostředků rozdělila i do fondu odměn. Celkem tak za sledované období rozdělila ze zlepšeného výsledku hospodaření do svých peněžních fondů 315,8 tis. Kč, z toho 58,27 % do rezervního fondu a 41,73 % do fondu odměn.

³³ Příloha č. 10: Přehled hospodaření školy v letech 2006 - 2010

5 ZÁVĚR

Základní školy a školská zařízení zřizují územně samosprávné celky jako příspěvkové organizace nebo školské právnické osoby. Účelem jejich zřízení není dosahování zisku, ale poskytování vzdělávání, které je státem garantováno jako bezplatná veřejná služba. Školy jsou tedy financovány především z prostředků veřejných rozpočtů.

Téma bakalářské práce bylo zaměřeno na hospodaření příspěvkové organizace vykonávající činnost základní školy. Cílem práce bylo zhodnocení hospodaření základní školy a popsání způsobů jejího financování. Stanoveného cíle bylo dosaženo za použití metody deskripce, provedením analýzy hospodaření za období let 2006 až 2010 a následnou komparací sledovaných údajů.

V teoretické části byly charakterizovány příspěvkové organizace a rozdíly v hospodaření příspěvkových organizací zřizovanými státem a územními samosprávnými celky. Vzhledem k zaměření bakalářské práce byla část věnována způsobu financování příspěvkových organizací v regionálním školství.

Pro praktickou část a analýzu hospodaření příspěvkové organizace byla vybrána Základní škola, 8. května 63, Šumperk, jejímž zřizovatelem je město Šumperk. Pozornost byla věnována zejména zdrojům financování základní školy. Největším zdrojem příjmů školy byla dotace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na přímé náklady na vzdělávání. Dotace byla poskytována prostřednictvím Krajského úřadu Olomouckého kraje jako účelová dotace a tvořila v průměru za sledované období 70 % všech výnosů školy. Výše této dotace byla ovlivněna také počtem žáků školy. Ve sledovaných letech docházelo ke každoročnímu poklesu počtu žáků, a to zejména v souvislosti s demografickým vývojem, s čímž souviselo i snižování počtu zaměstnanců školy. Prostředky z dotace na přímé náklady na vzdělávání škola čerpala zejména na platy pedagogických i nepedagogických zaměstnanců, a to v průměru ve výši 71 % z dotace. Prostředky na ostatní neinvestiční náklady na vzdělávání činily v průměru za sledované období 3 % z dotace, ale od roku 2010 došlo k výraznějšímu poklesu těchto prostředků, což se může negativně projevit v možnostech školy financovat některé z výdajů na vzdělávání.

Snahou školy bylo také posilovat rozpočet získáváním účelových dotací na financování potřeb souvisejících s modernizací výuky cizích jazyků, informačních a komunikačních technologií a na pořízení školního vybavení. Škola ve sledovaných letech získala prostředky z dotačních programů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a z dotačního projektu Olomouckého

kraje. V roce 2011 škola obdržela také prostředky z projektu ROP Střední Morava a realizovala projekt na modernizaci výuky v rámci programu „Škola jazykům otevřená“.

Příspěvek zřizovatele na provozní výdaje se podílel na celkových výnosech školy v průměru kolem 14 % a jeho výše se za sledované období nezměnila. Největší podíl nákladů, hrazených z příspěvku představovaly náklady na energie. Od roku 2011 škola změnila dodavatele tepelné energie, což se projevilo výraznějším snížením těchto nákladů. Přestože změna dodavatele tepelné energie znamenala úsporu finančních prostředků, bylo by vhodné investovat prostředky také do výměny starých oken, což by v následujících letech znamenalo další snížení nákladů na energie.

Škola v každém sledovaném roce prováděla opravy zařízení a budovy a investovala do modernizace a zlepšení celkového prostředí školy. K tomu využívala i prostředků svého investičního a rezervního fondu. Na plánovaných opravách budovy se finančně podílel i zřizovatel školy. Zřizovatel dále škole poskytoval každoročně účelovou dotaci na úhradu nákladů plaveckého výcviku žáků, v roce 2009 poskytl škole investiční dotaci na pořízení hmotného majetku a v roce 2011 přispěl na realizaci projektu „Škola jazykům otevřená“.

Zdrojem příjmů školy byla také doplňková činnost, zejména z pronájmu prostor školy a dále z hostinské činnosti. Zisk z doplňkové činnosti tak zlepšoval výsledek hospodaření dosažený v rámci hlavní činnosti školy. Ve sledovaných letech škola dosáhla každoročně kladného celkového výsledku hospodaření, který byl po schválení zřizovatelem převáděn do peněžních fondů školy.

Z provedené analýzy hospodaření základní školy vyplynulo, že škola je zcela závislá na příspěvku zřizovatele a dotacích ze státního rozpočtu. Svěřené prostředky využívá v souladu s jejich účelem. Školu navštěvuje poměrně vysoký počet žáků, což má vliv i na výši dotace ze státního rozpočtu na přímé výdaje na vzdělávání. Finanční prostředky, které škola získává z dotačních programů, jsou důležité pro její další rozvoj a tím i pro zvýšení a udržení její atraktivity a zájmu ze strany rodičů i žáků. Při škole znovu obnovil svoji činnost Klub rodičů a přátel Hlucháku, který by mohl škole pomoci získávat sponzorské prostředky pro vylepšení financování školy.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Odborná literatura:

1. MOCKOVČIAKOVÁ, Alena; PROKŮPKOVÁ, Danuše; MORÁVEK, Zdeněk. *Příspěvkové organizace 2011*, 5.vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. 344 s. ISBN 978-80-7357-626-4.
2. OCHRANA, František; PAVEL, Jan; VÍTEK, Leoš a kolektiv. *Veřejný sektor a veřejné finance*, 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 264 s. ISBN 978-80-247-3228-2
3. PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav; JETMAR, Marek. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
4. PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy – teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2011. 588 s. ISBN 978-80-7357-614-1.
5. REKTOŘÍK, Jaroslav a kolektiv. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. vyd. Praha: Ekopress, s.r.o., 2007. 310 s. ISBN 978-80-86929-29-3.
6. REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3.vyd. Praha: EKOPRESS, 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.
7. VALENTA, Jiří. *Financování a rozpočet školy*. 1.vyd. Karviná: PARIS, 2004. 131 s. ISBN 80-239-2218-1.
8. VALENTA, Jiří. *Právní rámec řízení škol a školských zařízení*. 1.vyd. Karviná: PARIS, 2010. 340 s. ISBN 978-80-87173-16-9.

Legislativa:

9. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
10. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
11. Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů
12. Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích
13. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
14. Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě
15. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
16. Vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech

17. Směrnice MŠMT č. j.: 28 768/2005-45 ze dne 12. prosince 2005
18. Vyhláška č. 365/2010 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva financí č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb, ve znění pozdějších předpisů

Elektronické zdroje:

19. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR. *Principy normativního rozpisu rozpočtu a normativní rozpis rozpočtu přímých výdajů RgŠ územních samosprávných celků na rok 2011 v úrovni MŠMT – KÚ*. [online]. MŠMT [12.1.2011] Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/13940>
20. OLOMOUCKÝ KRAJ. Dostupné z: <http://www.kr-olomoucky.cz/ekonomika-skolstvi-cl-282.html>
21. Základní škola Šumperk, 8. května 63, Šumperk. Dostupné z: <http://www.hluchak.cz/>

Interní materiály základní školy:

22. Výroční zprávy o činnosti Základní školy Šumperk, 8. května 63, Šumperk
23. Zřizovací listina Základní školy Šumperk, 8. května 63, Šumperk
24. Směrnice k doplňkové činnosti Základní školy Šumperk, 8. května 63, Šumperk

SEZNAM ZKRATEK

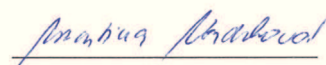
ČR	Česká republika
FKSP	Fond kulturních a sociálních potřeb
ICT	Informační a komunikační technologie
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
ONIV	Ostatní neinvestiční náklady
ROP	Regionální operační program
SIPVZ	Státní informační politika ve vzdělávání
UZ	Účelový znak
ÚSC	Územně samosprávné celky

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11. května 2012

Martina Vondrková

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1: Dotace na přímé náklady v letech 2006 – 2010
- Příloha č. 2: Náklady v letech 2006 - 2010
- Příloha č. 3: Náklady na energie hlavní činnosti v letech 2006 – 2011
- Příloha č. 4: Náklady na opravy a údržbu majetku v letech 2006 – 2010
- Příloha č. 5: Investiční fond v letech 2006 - 2010
- Příloha č. 6: Rezervní fond v letech 2006 - 2010
- Příloha č. 7: Fond kulturních a sociálních potřeb v letech 2006 – 2010
- Příloha č. 8: Výsledek hospodaření hlavní činnosti školy v letech 2006 – 2010
- Příloha č. 9: Doplnková činnost školy v letech 2006 – 2010
- Příloha č.10: Přehled hospodaření školy v letech 2006 - 2010

Příloha č. 1: Dotace na přímé náklady v letech 2006 – 2010 v Kč

Dotace na přímé náklady	rok 2006	rok 2007	rok 2008	rok 2009	rok 2010	Průměrný podíl z celkové dotace
Mzdové náklady	14 203 000	14 352 000	14 184 400	13 906 828	14 464 100	71 %
Zákonné sociální pojištění, náklady	5 236 581	5 306 907	5 244 881	4 793 052	5 186 319	26 %
ONIV	642 619	731 993	529 719	760 548	412 881	3 %
Celkem	20 082 200	20 390 900	19 959 000	19 460 428	20 063 300	100 %

Zdroj: Hlavní knihy účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

Příloha č. 2: Náklady v letech 2006 – 2010 v Kč

Náklady	rok 2006	rok 2007	rok 2008	rok 2009	rok 2010	Průměrný podíl na celkových nákladech
Spotřeba materiálu	3 926 772	3 209 483	2 715 657	3 309 525	3 289 304	11 %
Spotřeba energie	1 806 025	1 639 323	2 053 198	2 236 629	2 339 136	7 %
Opravy a udržování	717 717	1 418 794	1 358 592	1 137 787	510 221	4 %
Cestovné	63 412	81 428	64 736	69 875	34 407	0 %
Ostatní služby	1 623 445	1 166 949	1 520 131	1 471 748	1 097 233	5 %
Mzdové náklady	14 457 080	14 593 413	14 511 791	15 248 811	14 804 845	52 %
Zákonné sociál. pojištění, náklady	5 328 887	5 392 779	5 363 816	5 284 817	5 299 922	19 %
Jiné sociální náklady, pojištění	61 110	85 060	84 058	98 192	94 760	0 %
Odpisy	374 982	378 822	350 257	239 357	163 660	1 %
Ostatní náklady	304 617	254 529	245 163	238 525	269 422	1 %
Celkem	28 664 047	28 220 580	28 267 399	29 335 266	27 902 910	100 %

Zdroj: Hlavní knihy účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

Příloha č. 3: Náklady na energie v hlavní činnosti v letech 2006 – 2011 v Kč

Spotřeba energie	rok 2006	rok 2007	rok 2008	rok 2009	rok 2010	rok 2011
Plyn	995 278	792 823	1 139 531	1 243 742	1 300 497	963 904
Elektřina	449 037	467 255	552 565	568 524	590 490	672 743
Voda	138 034	140 489	155 764	201 968	209 419	227 374
Celkem	1 582 349	1 400 567	1 847 860	2 014 234	2 100 406	1 864 021

Zdroj: Hlavní knihy účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

Příloha č. 4: Náklady na opravy a údržbu majetku a zdroje financování v letech 2006 – 2010
v Kč

Opravy a udržování	rok 2006	rok 2007	rok 2008	rok 2009	rok 2010	Průměrný podíl z nákladů na opravy
Příspěvek zřizovatele	622 968	1 102 785	944 449	908 101	490 460	82 %
Doplňková činnost	17 959	25 323	23 666	23 686	19 761	2,4 %
Investiční fond	76 790	290 686	390 477	206 000	0	15,6 %
Celkem	717 717	1 418 794	1 358 592	1 137 787	510 221	100 %

Zdroj: Hlavní knihy účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

Příloha č. 5: Investiční fond v letech 2006 – 2010 v Kč

Investiční fond	rok 2006	rok 2007	rok 2008	rok 2009	rok 2010
Počáteční stav	401 584	321 019	271 157	230 937	249 345
Tvorba fondu	374 982	378 822	350 257	349 358	163 660
Čerpání fondu	455 547	428 684	390 477	330 950	92 186
Konečný stav	321 019	271 157	230 937	249 345	320 819

Zdroj: Hlavní knihy účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

Příloha č. 6: Rezervní fond v letech 2006 – 2010 v Kč

Rezervní fond	rok 2006	rok 2007	rok 2008	rok 2009	rok 2010
Počáteční stav	363 068	481 838	533 534	541 216	289 045
Tvorba fondu	143 507	135 626	72 145	32 416	35 849
Čerpání fondu	24 737	83 930	64 463	284 587	762
Konečný stav	481 838	533 534	541 216	289 045	324 132

Zdroj: Hlavní knihy účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

Příloha č. 7: Fond kulturních a sociálních potřeb v letech 2006 – 2010 v Kč

FKSP	rok 2006	rok 2007	rok 2008	rok 2009	rok 2010
Počáteční stav	257 690	258 175	196 973	98 457	58 660
Tvorba fondu	286 522	289 606	287 828	301 418	293 726
Čerpání fondu	286 037	350 808	386 344	341 215	256 871
Konečný stav	258 175	196 973	98 457	58 660	95 515

Zdroj: Hlavní knihy účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

Příloha č. 8: Výsledek hospodaření hlavní činnosti školy v letech 2006 – 2010 v Kč

Hlavní činnost	rok 2006	rok 2007	rok 2008	rok 2009	rok 2010
Výnosy	27 922 748	27 478 421	27 551 765	28 556 484	27 094 269
Náklady	27 901 026	27 413 829	27 527 636	28 574 147	27 091 915
Výsledek hospodaření	21 722	64 592	24 129	-17 663	2 354

Zdroj: Hlavní knihy účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

Příloha č. 9: Doplnková činnost školy v letech 2006 – 2010 v Kč

Doplňková činnost	Hostinská činnost		Pronájem majetku		Výsledek hospodaření
	výnosy	náklady	výnosy	náklady	
rok 2006	413 060	403 066	364 645	359 955	14 684
rok 2007	442 615	428 892	411 835	377 860	47 698
rok 2008	426 958	404 885	396 727	334 878	83 922
rok 2009	428 363	418 103	386 269	343 016	53 513
rok 2010	467 268	458 286	364 569	352 709	20 842

Zdroj: Hlavní knihy účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování

Příloha č. 10: Přehled hospodaření školy v letech 2006 - 2010 v Kč

VÝNOSY	rok 2006	rok 2007	rok 2008	rok 2009	rok 2010
Hlavní činnost	27 922 748	27 478 421	27 551 765	28 556 484	27 094 269
z toho					
dotace na přímé náklady	20 082 200	20 390 900	19 959 000	19 460 428	20 063 300
příspěvek na provoz	3 978 000	3 978 000	3 978 000	3 978 000	3 978 000
účelové dotace - zřizovatel	157 373	154 752	214 656	168 480	220 896
účelové dotace - ostatní	492 840	15 000	136 000	1 579 790	201 403
výnosy z vlastní činnosti	2 080 312	1 998 654	1 972 075	1 997 381	2 244 101
výnosy z prodeje materiálu	192 829	177 921	176 442	169 367	186 761
ostatní výnosy	837 665	388 578	660 652	712 451	197 074
čerpání fondů	101 527	374 616	454 940	490 587	2 734
Doplňková činnost	777 705	854 450	823 685	814 632	831 837
z toho					
hostinská činnost	413 060	442 615	426 958	428 363	467 268
pronájem majetku	364 645	411 835	396 727	386 269	364 569
Výnosy celkem	28 700 453	28 332 871	28 375 450	29 371 116	27 926 106
NÁKLADY					
Hlavní činnost	27 901 026	27 413 829	27 527 636	28 574 147	27 091 915
z toho					
spotřeba materiálu	3 694 436	2 978 134	2 486 280	3 079 121	3 038 255
spotřeba energie	1 582 349	1 400 567	1 847 860	2 014 234	2 100 406
opravy a udržování	699 758	1 393 471	1 334 926	1 114 101	490 460
cestovné	63 412	81 428	64 736	69 875	34 407
ostatní služby	1 616 765	1 159 936	1 512 920	1 464 128	1 089 058
mzdové náklady	14 261 676	14 382 000	14 321 621	15 050 178	14 593 739
sociální pojištění a náklady	5 318 032	5 401 589	5 378 154	5 301 445	5 322 336
ostatní náklady	304 447	254 399	245 042	252 519	269 304
odpisy	360 151	362 305	336 097	228 546	153 950
Doplňková činnost	763 021	806 752	739 763	761 119	810 995
z toho					
hostinská činnost	403 066	428 892	404 885	418 103	458 287
pronájem majetku	359 955	377 860	334 878	343 016	352 708
Náklady celkem	28 664 047	28 220 581	28 267 399	29 335 266	27 902 910
VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ	36 406	112 290	108 051	35 850	23 196

Zdroj: Hlavní knihy účetnictví Základní školy, 8. května 63, Šumperk, vlastní zpracování